

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

4^E JAARGANG

WOENSDAG 29 OCTOBER 1919

No. 200

INHOUD

	Blz.
DE VERDENKING, DIE OP NEDERLAND NOG ALTIJD DRUKT door <i>Prof. Mr. C. van Vollenhoven</i>	989
Uitvoerrechten door <i>Th. Lighthart</i>	990
Hooger Handelsonderwijs in Nederland en het Talen- vraagstuk door <i>Dr. E. E. J. Messing</i> ..	991
De Oorlogswinstbelasting tusschen leven en dood door <i>Nico J. Polak</i>	993
De Prijspolitiek in de Typografie door <i>Mr. A. A. van Rhijn</i>	994
Verhooging der Successierechten	997
MAANDCIJFERS:	
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	998
Postchèque en Girodienst	998
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	999—1006
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.***WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN**Secretaris-Redacteur: *G. E. Huffnagel.*

Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*
Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*
Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*
Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Advertentiën *f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnemeten
en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

27 OCTOBER 1919.

De vraag naar geld bleef ook deze week weder aan-
houden. De prolongatierente steeg Dinsdag op 5 pCt.
en bleef zoo noteeren met uitzondering van den laat-
sten beursdag, toen 4¾ pCt. genoteerd werd. De rente
voor particulier disconto was een kleinigheid lager
dan de vorige week. In de meeste gevallen kon prima
papier voor 4 pCt. plaatsing vinden.

In den weekstaat van de Nederlandsche Bank
waren de veranderingen weder gering. De beleenin-
gen vermeerderden met ruim 11 millioen, de binne-
landsche wissels verminderden met bijna 2 millioen.
Ook het voorschot aan de regeering werd ruim 3 mil-
lioën kleiner. Aan de andere zijde verminderde de
bankbiljettenomloop met bijna 3 millioen en werd
daarentegen het tegoed in rekening-courant „van
anderen” ruim 14 millioen grooter. Werd dus eener-
zijds blijkens de vermeerdering van de beleeningen
nogal wat geld aan de bank onttrokken, anderzijds
werd, zooals uit de stijging van het tegoed van anderen
blijkt, weder ruim zooveel teruggestort.

Bij de inschrijving op het schatkistpapier werd

ingeschreven voor een totaal bedrag van *f 50.791.000.*
Toegewezen werden *f 21.860.000* driemaands-promes-
sen à *f 989.99*, *f 17.670.000* zesmaands-promessen à
f 979.14 en *f 3.356.000* biljetten à *f 1.001.52*, gevende
een netto rendement van resp. 3¾, 4½ en 4¾ pCt.

* * *

De wisselmarkt werd in het midden der week ver-
rast door het plotseling oploopen van den Sterling-
koers tot 11.18. Daar het aan Engeland gelukt was
een tamelijk belangrijke valutaleening in Amerika te
plaatsen, verwachtte men een algemeene verbetering
van den wisselkoers. Toen echter bekend werd, dat
deze leening voorloopig zelfs geen verbetering in den
Amerikaanschen koers op Londen veroorzaakt had en
dus een verbetering van den Hollandschen koers nog
veel minder te wachten was, liep de noteering weder
even snel terug.

**DE VERDENKING, DIE OP NEDERLAND
NOG ALTIJD DRUKT.**

De verdenking, als zou Nederland in Augustus
1914 zijn onzijdigheidsplicht op het ernstigst hebben
geschonden door Duitsche troepen te laten trekken
over Limburgsch gebied, vindt in sommige der geal-
lieerde en geassocieerde landen nog overvloedig ge-
loof, tot bij zeer hooge en invloedrijke personen. Al wat
onze regeering en onze pers tegen deze leugen hebben
gedaan, heeft blijkbaar niet voldoende geholpen. Zij
zal Nederland bij zijn intrede in den Volkerenbond
ondienstig zijn.

Biedt echter het eerste bijeenkomen van den raad
van dien Volkerenbond niet gelegenheid om ons ééns
en vooral te zuiveren? Kunnen wij dien raad niet ter-
stond bij zijn samenkomen verzoeken een commissie
aan te wijzen, geheel ingericht naar 's raads wel-
nemen, tot nauwgezet en spoedig onderzoek naar de
waarheid van dit vermeende feit (want om een feit,
niet om een rechtsvraag of een appreciatie gaat het)?
Onzerzijds kan alle medewerking worden beloofd.
Maakt zulk een commissie straks als haar slotsom
bekend, dat er schijn noch schaduw van grond was
voor het gerucht, dan zal toch eindelijk onze onschuld
wel worden ingezien. Ingezien, en erkend.

Of zijn er voor onze staatkunde of onzen goeden
naam gevaren te vreezen van zulk een verzoek?

De regel, dat wie zich verontschuldigt zich beschul-
digt, is niet van pas. Nederland verontschuldigt
niets; vraagt onderzoek, zonder meer.

Het bezwaar, dat wij ons onderwerpen aan ander-
mans oordeel, weegt evenmin. Dien weg moeten wij
juist uit; dat is juist naar den geest van den Volke-
renbond.

Is het soms een gevaarlijk praecedent voor later?
Maar als zulk een geval van grievende verdenking
zich mocht herhalen, waarom dan niet andermaal zui-
vering beproefd langs internationalen weg?

Ook belemmering van de Nederlandsch-Belgische onderhandelingen schijnt niet wel denkbaar. De verdenking gaat geheel daarbuiten om; haar opruiming trouwens kan aan onze positie voor de Parijsche vier-schaar alleen ten goede komen.

Is er dan kans, dat de raad zal weigeren? Bevoegd tot inwilliging is de raad naar het Volkerenbondsverdrag zeker. En zoo hij weigert, hoe zou ons dat kunnen schaden? Wij zijn dan even ver als thans, niet achteruit.

Slechts de bedenking, dat Nederland nog geen lid is van den Volkerenbond, zou kunnen wegen. Doch de toezegging in de troonrede zal buitenslands wel reeds zijn opgevat als waarborg voor onze deelneming; en het wetsontwerp tot goedkeuring van het Volkerenbondsverdrag, in uitzicht gesteld „nadat de totstandkoming van den Volkerenbond zal zijn verzekerd”, zal nu toch wel binnenkort worden ingediend. Ook deze tegenverping vervalt dus.

C. v. V.

25-October 1919.

UITVOERRECHTEN.

Zooals ik aantoonde in mijn artikel, gewijd aan den financieelen toestand van Ned. Indië ¹⁾, is het ondenkbaar, dat de uitgaven der Regeering binnenkort belangrijk verlaagd zullen kunnen worden, tenzij men geheel van politieke koers zou veranderen, wat niemand verwacht. In het gunstigste geval zullen de uitgaven voorloopig op hetzelfde niveau blijven en als dat zoo is, moet noodzakelijk worden gezorgd voor grootere inkomsten. In zijn meer genoemde redevoering in den Volksraad wees Mr. J. Gerritzen er op, dat de Regeering die uitgaven niet uitsluitend vinden mag door verhooging van den belastingdruk, m.a.w. ze moet trachten de belastingen te verhoogen zonder den druk te verzwaren, dus er naar streven de draagkracht der bevolking te verhoogen en grootere sommen binnen te halen door intensieve ontginning van de rijkdommen van den bodem. Over den Mijnbouw in Ned. Indië schreef de heer J. Rueb in de nummers 184 en 185 van dit tijdschrift een artikel, waaruit de algemeen hier heerschende angstige stemming spreekt, dat er voorloopig weinig van krachtige ontginning van den bodem komen zal, omdat de Regeering zelf niet bij machte is tot intensieve ontginning over te gaan door gebrek aan personeel, terwijl de hulp van het particulier initiatief niet kan worden ingeroepen, omdat de Tweede Kamer geen vaste lijn voor de ontwikkeling van den mijnbouw heeft gesteld. Djambi ligt tot ergernis van het energieke deel der Indische bevolking nog steeds op ontginning te wachten en de baten, die dit gebied aan de schatkist had kunnen leveren, blijven blijkbaar voor ons nageslacht gespaard.

Om aan geld te komen moeten de belastingen worden verhoogd en de Nederlandsch Indische Regeering heeft als eerste middel om dit te bereiken gegrepen naar de heffing van uitvoerrechten. ²⁾ Oppervlakkig gezien doet het vreemd aan, dat de Regeering juist naar uitvoerrechten grijpt, want de geschiedenis leert, dat vroeger met deze rechten al zeer weinig succes behaald werd, en het is nog maar betrekkelijk kort geleden, dat deze rechten voor bijna alle producten moesten worden afgeschaft, omdat de Cultures in groote moeilijkheden verkeerden. Alleen rechten op huiden, tabak en tin bleven gehandhaafd. Vermoedelijk heeft echter de Regeering moedwillig de ooren gesloten voor de lessen der geschiedenis, want er moet geld zijn en wel zoo gauw mogelijk — en de Cultures doorleven een periode van grooten bloei, dus ze kunnen betalen en het geld kan vlug worden binnengehaald. De commissie van Advies voor Handelsaangelegenheden, die ter zake werd gehoord, bleek, evenals de Bataviasche Kamer van Koophandel in 1870, tegen

alle uitvoerrechten gekant, de Directeur van Financiën voegde haar echter toe, dat hij het standpunt in moest nemen van den kok, die tot de patrijzen zei: Gegeten zult gij worden, het is slechts de vraag met welke saus gij wenscht te worden bereid. — m.a.w. Uw opvatting laat ons koud, zegt ons slechts, hoe we op de meest praktische wijze de rechten kunnen heffen. Trouwens de Commissie zag wel in, dat er iets gedaan moest worden om aan geld te komen en wist geen ander middel aan de hand te doen om gauw veel geld te krijgen, — ze uitte daarom alleen een principieel protest en stelde verder voor om de rechten slechts te heffen gedurende een periode van eenige jaren, zoodat het Departement van Financiën voorloopig uit den drang zou komen en dan rustig zou kunnen werken aan een verbeterd belastingstelsel, dat uitvoerrechten overbodig maken zou. Dit voorstel vond geen steun bij de Regeering en vermoedelijk zullen dus rechten geheven worden tot weer een tijd komt, dat de Cultures ze niet meer dragen kunnen.

Het is een angstig verschijnsel, dat men over het algemeen zoo weinig acht slaat op de geschiedenis der groote Cultures; in de tegenwoordige periode van bloei denkt men niet meer aan de jaren van suiker-, koffie- en kinacrises, men is blijkbaar vergeten, hoeveel kapitaal in rubber, thee en tabak verloren ging, erger — men wil niet gelooven, dat de geschiedenis zich weleens zou kunnen herhalen. Is door allerlei nieuwe bepalingen en door veranderde omstandigheden de kostprijs van suiker al niet gestegen tot boven den prijs, waartoe men eenige jaren geleden geregeld moest verkoopen? Wijzen de cijfers der wereld-rubber-opbrengst niet verontrustend op een naderenden tijd van overproductie? Worden de Deli-Cultures niet bedreigd door de afschaffing der poenale sanctie? etc.

Nog gaat alles schitterend, — maar het kan en het zal verkeeren, want de verarmde wereld zal op den langen duur onze producten niet tot de hooge prijzen van thans kunnen blijven opnemen, — en wat dan?

De Regeering heeft aan de mogelijkheid van lagere prijzen gedacht en zal de rechten heffen volgens een glijdende schaal en zoodra de verkoopprijs van een product den gemiddelden kostprijs nadert zullen de rechten geheel vervallen. Het vaststellen van een average kostprijs zal in overleg met de betrokken Cultures geschieden en hierbij zal er naar gestreefd worden om de grens vrij hoog te stellen, opdat ook duur werkende ondernemingen bij voor haar niet loonende marktprijzen zooveel mogelijk vrijuit kunnen gaan. Deze maatregel ontnemt aan het gevaar dezer belasting voor de Cultures een groot deel van zijn dreiging, maar hij maakt de bron van inkomsten voor de Regeering angstig onregelmatig en onzeker. Als voorbeeld van de wijze van heffing worden de voorgestelde rechten voor coprah en rubber in de Memorie van Toelichting der Regeering gegeven en wel als volgt:

Copro f.m.s.		Caoutchouc	
bij een marktprijs per picol van	bedraagt het uitvoerrecht per 100 K.G.	bij een marktprijs per ½ K.G. van	bedraagt het uitvoerrecht per 100 K.G.
beneden f 9,—	nihil	beneden f 0,60	nihil
f 9,01— 9,90	f 0,10	f 0,60½—0,66	f 0,10
9,91—10,80	0,20	0,66½—0,72	0,40
10,81—11,70	0,50	0,72½—0,78	0,90
11,71—12,60	0,90	0,78½—0,84	2,10
12,61—13,50	1,40	0,84½—0,90	3,80
13,51—14,40	2,—	0,90½—0,96	5,90
14,41—15,30	2,80	0,96½—1,02	8,60
15,31—16,20	3,20	1,02½—1,08	11,70
16,21 en hooger	9 cents voor ieder vol bedrag van 25 cts., waarmede de prijs per picol f 16,20 te boven gaat.	1,08½—1,14	15,30
		1,14½—1,20	19,40
		1,20 en hooger	20,40
			34 cents voor iederen cent, waarmede de prijs per ½ K.G. f 1,20 te boven gaat.

¹⁾ No. 197 van 8 October 1919, blz. 930.

²⁾ [Zie hiervoor ook No. 175, pag. 443. — Red.]

Het onsympathieke van uitvoerrechten is, dat de zwakste relatief het zwaarst wordt belast, want op een onderneming, waarvan de kostprijs hoog is, die dus met vele moeilijkheden te kampen heeft, zal de belasting zwaarder drukken dan op één, die onder gunstige omstandigheden en dus goedkoop werkt. De glijdende schaal kan aan dit bezwaar niet tegemoet komen en waar het streven der belastingvaarders zijn moet de belastingen naar draagkracht te verdeelen, daar gaan de uitvoerrechten tegen dezen regel in. Bovendien worden door deze belasting alleen de producenten getroffen en wel het zwaarst de groote Europeesche Cultures, die hier al zeer zwaar belast zijn, terwijl andere bloeiende bedrijven als handel, scheepvaart etc. onbelast blijven. Aan den eenen kant wordt er naar gestreefd om nieuwe Cultures en Industrieën aan te moedigen, aan den anderen kant wordt het bestaan der Cultures, die na jarenlangen strijd tot bloei gekomen zijn, steeds sterker bedreigd. Zij, die thans pionierswerk willen verrichten, worden geholpen en aangemoedigd, maar velen laten zich weerhouden, omdat ze weten, dat, als ze eens iets bereiken, van alle zijden jaloezie en nijd tot uiting zullen komen en dat de Regeering een éénmaal tot bloei gekomen industrie stellig niet meer de helpende hand zal reiken. Schreeuwt niet de menigte thans luid over elken kleinen misstand in de suikerindustrie en toont men niet de enorme opofferingen en groote energie der stichters van deze Cultuur (de kurk, waarop Java eens heette te drijven) vergeten te zijn?

Hoe het zij, de uitvoerrechten komen, laten we nu slechts hopen, dat de Directeur van Financiën, als hij het koksmes zwaait, zich niet vergist en dat niet de kip met de gouden eieren valt, als hij de patrijzen treffen wil.

De groepen der bevolking, die getroffen worden, zijn verschillend naarmate de productiewijze van een artikel anders is: voor producten als suiker, koffie, thee, rubber en tabak worden hoofdzakelijk de groot-landbouwbedrijven getroffen, daar deze het product zelf planten en verwerken, — er bestaan dan ook plannen om voor deze producten de uitvoerrechten door een productebelasting te vervangen, daar de incasseering van zoo'n belasting eenvoudiger zou zijn, voor producten, die van den inlandschen landbouwer worden opgekocht en in fabrieken worden verwerkt, of die onverwerkt geëxporteerd worden, betaalt de inlander de belasting, bijv. voor coprah, tapioca's, kapok, etc.

Aan het bezwaar der exporteurs tegen de glijdende schaal, die termijnzaken zoo goed als onmogelijk maken zou, zal tegemoet gekomen worden in een speciale ordonnantie, die in overleg met vertegenwoordigers uit den handel wordt vastgesteld.

Hoeveel moeite men zich ook geven zal om deze belasting zoo gemakkelijk mogelijk te incasseeren, ze zal aan ieder onsympathiek blijven, zoowel aan de ontvangers, als aan de betalers. Bij een gevoelige prijsdaling zal ze de Regeering in moeilijkheden brengen door de dan plotseling snel verminderende opbrengst en ze zal steeds het bestaan van ondernemingen, die onder de tegenwoordige omstandigheden moeite gehad zouden hebben om tot bloei te komen in groot gevaar brengen. Vooral ondernemingen, die in de eerste bestaansjaren tegenslagen te verduren hebben en die door een energiek en zuinig beheer tot een laten bloei gebracht kunnen worden, zullen den druk der rechten zwaar voelen en er misschien onder bezwijken, want waar voor dergelijke ondernemingen de kostprijs in den eersten tijd vaak heel ver boven het gemiddelde ligt, zullen ze toch volgens dat gemiddelde moeten betalen en de belasting zal dan dus niet de winst verminderen, maar het verlies vergrooten.

Moge deze belasting slechts een kort leven hebben en moge haar vervangster rusten op de stelling: „die verdient betaalt” en niet, zoals de uitvoerrechten, op de stelling: „die produceert betaalt”.

TH. LIGHART.

Weltevreden, 6 September 1919.

HOOGER HANDELSONDERWIJS IN NEDERLAND EN HET TALENVRAAGSTUK.

Dr. E. E. J. Messing schrijft:

Dat met het artikel „Hooger Onderwijs op Handelsgebied in Engeland” in no. 193 ook in de kolommen van dit weekblad de organisatie van het hooger handelsonderwijs aan de orde is gesteld, valt zeker toe te juichen. Inzonderheid heeft het mij bij de lezing van het voornoemde artikel genoegen gedaan te zien de plaats, die men zich te Londen denkt aan de vreemde talen in te ruimen, verwondering behoeft de daar gedane keuze echter geenszins te wekken.

Waar hooger handelsonderwijs ingevoerd werd en wordt, is overal *leidend* beginsel, dat die wetenschappen, die van bijzondere waarde voor den a.s. koopman en bedrijfsleider enz. geacht worden, tot handelswetenschappen in engeren of ruimeren zin gestempeld worden, zonder dat er in de eerste verte aan gedacht wordt, die wetenschappen, zooals rechtswetenschap, geschiedenis, aardrijkskunde etc., anders dan als middel tot het bepaalde doel te doen beoefenen.

Het verwondert dus niet, wanneer in de „Handelingen der Commissie... tot het samenstellen eener schets van lessen, welke aan een Ned. handelshoogeschool kunnen gegeven worden” (1904) eenzelfde standpunt wordt ingenomen, en evenmin kan het verwondering wekken, dat in de „Praeadvies” ook de talen mede op den voorgrond treden.

Het treft echter dat, waar in die praeadvies over talen gesproken wordt, er bijna uitsluitend bedoeld wordt het bijbrengen van talenkennis vooral met het oog op „correspondentie”, en het zou kunnen pleiten voor het juiste inzicht der meerderheid der commissie, dat ze een dergelijk taalonderwijs niet konden achten, „hooger” handelsonderwijs te zijn, al werd de mogelijkheid toegegeven, dat het wel als hooger onderwijs zou kunnen gedoceerd worden, maar dan volgens de meening van het Bureau, waarbij de leiding der werkzaamheden berustte, niet thuis behoorde op de *Handelshoogeschool*.

April 1913: In de Memorie „Aan den Handel”, waarvan de 46 onderteekenaars in hoofdzaak tot de meest op den voorgrond tredende mannen uit Nederlands handel en nijverheid behooren, staan echter weder in het Ontwerp-leerplan „Talen en correspondentie” als vierde *zelfstandige* groep onder de „Handelswetenschappen in engeren zin”, hetgeen eens voor al duidelijk te kennen geeft, dat de meerderheid dezer leidende persoonlijkheden de talen als zelfstandig en gelijkgerechtigd leervak onder de „Handelswetenschappen” aan de handelshoogeschool wenschte opgenomen te zien. Edoch, enkele maanden later in hetzelfde jaar, bij de oprichting der eerste Nederlandse Handelshoogeschool, zien we toch weder aan de talen een ondgeschikte rol toegewezen, geheel *los* van het organisch geheel der handelswetenschappen.

Intusschen heeft vermoedelijk de druk, uitgeoefend door het gewicht van het vage bewustzijn, dat er ergens een fout in het systeem schuilen moest, er toe geleid, dat sedert 1917 aan de hoogeschool de talen, plus wat men is gaan noemen „handelsterminologie”, in dier voege met de facultatieve examenvakken gelijkgesteld werden, dat een testimonium, behaald voor een taal plus handelsterminologie, vrijstelt van de verplichting, om een testimonium in een facultatief examenvak over te leggen, of, sedert 1919, examen in dat vak te doen. Ziedaar de lotgevallen van het taalonderwijs aan de Handelshoogeschool in Nederland.

In het buitenland dezelfde onzekerheid of tweeslachtigheid. Aan de eene Hoogeschool behooren de vreemde talen tot de verplichte of facultatieve *examen*-vakken, hoofdvakken, aan de andere tot het z.g.n. aanvullend onderwijs.

Kan ons het buitenland dus ook geen leering geven voor het bepalen van *het* juiste standpunt, niettemin verdient het opvallende verschijnsel vermeld te worden, dat *overal* diep gevoeld wordt, dat waar hooger handelsonderwijs gegeven wordt, een tot nog toe niet

gevulde leemte bestaat, en wel een leemte, die men met de inderdaad opmerkelijke intuïtieve zekerheid omtrent haar oorzaak, met het talenvraagstuk in verband brengt. Het is echter niet genoeg, dit als opvallend of merkwaardig eenvoudig te releveeren, maar er dient op gewezen, dat er noodzakelijk iets achter moet zitten, wat de vertegenwoordigers van handel en nijverheid en der z.g.n. handelswetenschappen in ruimeren zin niet hebben kunnen opsporen, omdat het niet op hun weg lag.

Welnu, de vertegenwoordigers der taalwetenschap als zoodanig zijn of niet geconsulteerd, of waar ze om hun oordeel gevraagd werden, daar konden ze niet met kennis van zaken antwoorden, omdat ze de speciale kennis van zaken wel niet geheel misten, toch niet in voldoende mate bezaten. Die speciale kennis is de kennis van den handel in zijn vele geledingen, bijgevolg van handelsbegrippen en hun uitingen in de taal, de handelstaal of *beroepstaal van den koopman*.

Laat ik den nadruk mogen leggen op twee overbekende feiten: 1°. Naast een internationalen handel bestaat een nationale handel; en 2°. De handel is eeuwen oud. De tegenwoordig gesproken talen nu zijn eveneens eeuwen oud, maar ondergaan telkens weder zulke verjongingskuren, dat men ten slotte veelal alléén door toepassing van speciale methoden in het jonge woord het oude herkent. De taalwetenschap schept op dit gebied zekerheid, weten, als linguïstische en philologische wetenschap, waaromtrent bij den leek nogal verwarring heerscht. De linguïstiek kijkt in de eerste plaats op den vorm der woorden, oorsprong, herkomst, wijziging, verspreiding, de philologie op hun *inhoud*. Voor de laatste is dus de taalwetenschap als zoodanig slechts middel ter bereiking van het doel: in te dringen in het cultureele leven van een volk.

De handel nu is een erkende cultuurwaarde, is een cultuurfactor zelfs, waarover zekerheid en weten te erlangen het nog wel de moeite waard geacht wordt, om er aparte hoogeschoolen voor op te richten. Dit cultureele gebeuren, het veelvuldige handelsgebeuren, leent zich bij uitstek tot het onderzoek door de taalwetenschap als philologische wetenschap, zoals reeds vanaf de oprichting der eerste N.H.H.S. door ondergeteekende werd opgemerkt in verschillende verhandelingen. ¹⁾ Het is misschien niet al te gewaagd aan te nemen, dat die voortdurende opwekkingen mede in verband staan met de oprichting eener vereeniging te Rotterdam, die met dit philologisch onderzoek een begin wenscht te maken, voorzoover het althans de Nederlandsche handelstaal betreft. Indien ik mij niet vergis, hebben juist mannen uit den handel het initiatief daartoe genomen. ²⁾ Sedert eeuwen van generatie tot generatie overgeleverd, omgevormd, vernieuwd, brengt de taal van den handel getuigen, documenten en andere uitingen voort, over doen en laten, handel en wandel van den koopman.

Dit „Leben und Treiben“ van den koopman in zijn beroepsuitoefening is wel in zijn kern internationaal, maar in zijn uitingen nationaal, zooals men dat op volkshuishoudkundig gebied ook waarnemen kan. Om het te leeren kennen, studeert men vreemde talen. Kennis van de taal is kennis van den die taal spreken mensch, die zijn wijze van denken, zijn geheele doen en laten, al is het tegen zijn willen en weten, in zijn taal uitdrukt. ³⁾ Vandaar, dat bij alle schoolonderwijs taalonderwijs gevonden wordt.

¹⁾ Maandbl. v. handelonderw. en h. wetensch. April 1916; Juni/October 1917.

²⁾ Voorbeelden van wat er al zoo te verrichten valt op het gebied der Duitsche taal, vindt men in Zeitschrift f. Handelswissenschaft und H.praxis. October 1916; Neophilologus II. 3. 4. 1917.

³⁾ De insider, die „R. Mees, De moraal in het handelsleven“ leest, zal vaak aan bepaalde beroepstaaluitingen denken, en het is wel jammer, dat de schrijver ze niet hier of daar als grondslag gebruikt en genoemd heeft.

Het onderwijs der Universiteiten is naar faculteiten gesplitst, speciaal onderwijs, opgebouwd op wetenschappelijke methoden, wier aanwending ten doel heeft, in de algemeene kennis van het speciale gebied tot weten, waarheid te geraken. Waar wij voor deze kennis voor een bijzonder groot deel op taaluitingen aangewezen zijn, daar is, zooals aangetoond werd, de aanwending der taalwetenschappelijke, philologische methoden mede van noode, vooral natuurlijk, wanneer wij de kennis niet alleen uit uitingen der moedertaal kunnen halen, maar ook vreemde talen daarbij noodig hebben. ¹⁾ Een kenmerk van het universiteitsonderwijs is nu juist, dat het zich bij het zoeken naar het ware weten op elk cultureel gebied genoodzaakt ziet, het physische en psychische leven van op zijn minst de belangrijkste vreemde volken mede te onderzoeken.

Hoe is het dan echter oirbaar, taalwetenschappelijke philologische methoden alléén bij het universitaire of hooger handelsonderwijs niet toe te passen? Dat ze toegepast dienen te worden, kan niet langer twijfelachtig zijn. Er is slechts één moeilijkheid, die men tegen opneming van de taalwetenschap als gelijkgerechtigde onder de z.g.n. handelswetenschappen zou kunnen inbrengen, het vinden van geschikte docenten. Maar dat is in 't geheel geen moeilijkheid meer, sedert er philologen zijn, die het handelsgebeuren kennen door eigen studie en voortdurende aanraking met de practijk.

Ten slotte een opmerking, van belang vooral voor wie de onderscheiding van wetenschap en onderwijs niet duidelijk is. Wie over het donker der Grieksche oudheid licht wil verspreiden, moet o.a. Grieksch kennen, wie het doen en laten van onze middeleeuwsche voorvaders wil doorvorschen, moet de middeleeuwsche talen kennen. Wie dus ten opzichte van het gebeuren op het gebied van den handel in Duitschland, Engeland, Frankrijk naar het scheppen van inzicht en weten streeft, moet de vreemde taal op dat gebied in voldoende mate kennen. Vandaar de eisch der methodiek van het onderwijs, dat er beschrijving vooraf ga van dat bepaalde gebied, met de bepaalde aan dat gebied eigenaardige woorden, uitdrukkingen, termini technici, etc.; ²⁾ en die verworven kennis dient tegelijkertijd als grondslag of uitgangspunt voor een dieper doordringen.

Na het bovenstaande moge het wel evident zijn, dat de taalwetenschap in haar *handelstaalkundig onderdeel* ³⁾ als gelijkgerechtigd en belangrijk vak onder die zelfstandige vakken thuis behoort, waaruit aan een handelsfaculteit of handelshoogeschool de examen-vakken gekozen worden, de regeling die, zooals wij in het geciteerde artikel gezien hebben, te Londen in toepassing zal komen.

En met de rangschikking van de „handelstaalkundige beschrijving van de techniek van den handel en zijn verschillende bedrijven“ onder het *organische* hooger handelsonderwijs (niet langer „aanvullend“), zou dan eene aan de gerechtigde eischen van practijk en wetenschap beantwoordende harmonische oplossing eindelijk verkregen zijn. ⁴⁾ Dr. E. E. J. MESSING.

¹⁾ Een enkel door R. Mees genoemd voorbeeld vindt men l. c. p. 22, noot 1.

²⁾ Die dan ook in de correspondentie gebruikt (kunnen) worden.

³⁾ Vgl. Rapport v. d. Senaat der Universiteit (Amsterdam) ... over Hooger Handelsonderwijs, pag. 9: „Behalve de bedrijfsuishoudkunde zijn alle vakken, waarin in de Faculteit der Handelswetenschappen zal worden gedoceerd, *onderdeelen* van vakken, waarin in andere faculteiten onderwijs wordt gegeven“!

⁴⁾ Als tegemoetkoming aan de eischen van de practijk alléén zouden ingericht kunnen worden cursussen, die ten doel hebben de ontwikkeling van vaardigheid (routine) in het gebruik van vreemde talen te bevorderen, waarbij men natuurlijk in hoofdzaak op de beschaafde omgangstaal en algemeene taal überhaupt let. Wij daarentegen hebben het oog op dat onderdeel der taalwetenschap, dat licht verspreidt over de psyche van den koopman, en inzicht, weten schept omtrent beroepsfeiten en -gedachten, uitgedrukt in

DE OORLOGSWINSTBELASTING TUSSEN LEVEN EN DOOD.

De heer Nico J. Polak schrijft:

Zelden is er in verhouding tot den levensduur zoo lang naar geboorte en naar dood verlangd als bij de oorlogswinstbelasting. Zelden ook is zoowel geboorte als overlijden met zulk een lijdensgeschiedenis gepaard gegaan.

De geboorte kan ons op het oogenblik koud laten, het leven gedurende langeren tijd dan men had verwacht en juist daardoor allengs gebrekiger, laat ik onbesproken voor zoover de historie niet met den doodsstrijd te maken heeft.

Maar juist de doodsstrijd vraagt onze aandacht, de doodsstrijd, die einde 1919 of begin 1920 valuta ultimo 1918 zal worden gestreden.

Zoals bekend, is bij Koninklijke Boodschap van 19 April 1919 ingediend een wetsontwerp tot zoodanige wijziging van de wet op de oorlogswinstbelasting, dat de belasting over de jaren na 1918 niet meer wordt geheven. Den 22sten October 1919 heeft de Tweede Kamer dit ontwerp in openbare behandeling genomen en op voorstel van Mr. De Geer aangehouden tot de behandeling van de ontwerpen vermogensaanwasbelasting en heffing ineens.

Intusschen zijn er in de Kamer tal van opmerkingen gemaakt over het ontwerp, welke waard zijn te worden besproken. Er bleek vrij algemeen de overtuiging te bestaan, dat de belasting haar roem overleefd heeft, dat zij zeer onbillijk en vaak verkeerd werkt. Alleen de Kamerleden, die zich uitsluitend vertegenwoordigers voelen van de klasse, welke de werking der belasting niet heeft ondervonden, vonden haar nog niet zoo kwaad.

Dat men van deze belasting af wil is zeer begrijpelijk. Is het niet onzinnig, nu nog winsten te vergelijken met die, zes tot acht jaar geleden behaald? Is het niet treurig, dat schatrijken, die reeds vóór den oorlog dat adjectief verdienden, vrijloopen? Maar afgezien van deze in het oog springende onbillijkheden kleven deze belasting nog zeer vele bezwaren aan, als rem voor den ondernemingszin — die vaak bij nouveaux riches het grootste is —, hinderpaal tegen het instellen van hooge inkomstenbelasting, oorzaak (met vele andere) van prijsstijging. Gezwegen nog van de talrijke technische bezwaren, die tot groote onbillijkheden leiden.

Toch aarzelt de Kamer, de belasting buiten werking te stellen. De heer De Geer wenscht geen oude schoenen weg te werpen voor er goede nieuwe zijn en schijnt bij vergelijking tusschen de oorlogswinst- en de vermogensaanwasbelasting de laatste het grootste kwaad te achten. De heer Marchant ziet met leede oogen de groote scheepvaartwinsten in 1919 onbelast. Ook anderen constateerden, dat in het nu loopende jaar aanzienlijke conjunctuurwinsten worden behaald.

Dat men, al acht men de O.W.-belasting in haar tegenwoordigen vorm verkeerd, aarzelt om ze af te schaffen, lijkt mij eveneens zeer begrijpelijk. En ik geloof dan ook, dat men goed zal doen, ze voor het laatst over 1919 te heffen, dus reeds nu, van te voren, en niet bijkans een jaar na dato, te bepalen, dat zij over 1920 en volgende jaren niet meer zal worden geheven.

Het moge vreemd schijnen, dat ik, na het onbillijke en verkeerde van de belasting te hebben betoogd, nu het verlenen van haar werking kom verdedigen. Maar juist omdat ik de belasting niet bewonder, zou ik *bestendinging* funest achten, hetgeen niet uitsluit, dat ik heffing over een bijna afgelopen jaar voorsta.

Weliswaar zal de willekeurige onbillijkheid tegenover individuen ook in 1919 blijven voortbestaan, wellicht eenigermate te temperen door vermenigvuldiging de beroepstaal van den koopman. Het hierbij thuisbehorende onderwijs geeft dan noodzakelijk een nauwkeurige beschrijving van het handelsgebeuren in de verschillende takken van handel der betreffende landen.

ging van de vergelijkingscijfers met een inflatie-coëfficiënt.

Maar het groote sociale nadeel, de belemmering van den ondernemingszin en de bevordering van de duurte, kan de heffing over het ten einde spoedende jaar 1919 niet meer aankleven. De ondernemers hebben, toen de afschaffing der belasting zoolang traineerde, het zekere voor het onzekere genomen en op de bestendiging gerekend; werd ze afgeschaft, dan viel het mee. Waar de ondernemingszin belemmerd is, kwam er geen transactie tot stand en is dus geen winst gemaakt. Waar gehandeld is en winst behaald, kan de belasting nu niet meer belemmerend werken. De ondernemers hebben in de periode van onzekerheid de belasting in hun calculaties begrepen; voor zoover de kostprijs een factor is bij de prijsvorming heeft de O.W.-belasting dus reeds de duurte in de hand gewerkt, of ze geheven wordt of niet.

Het jaar 1919 is voor sommige bedrijven buitengewoon gunstig geweest. De scheepvaart en het bankwezen maakten ongekende winsten. De cultuurondernemingen haalden de winsten van haar oogst 1918 in 1919 binnen; die winsten zouden bij afschaffing aan den fiscus ontsnappen. Men behoeft ook de overige rubrieken van de effectenprijscourant maar eens na te gaan om aan de noteeringen der aandelen te zien, hoe de ondernemingen prospereeren.

En al die winsten ontsnappen de schatkist, indien de oorlogswinstbelasting over 1919 niet wordt geheven, omdat alleen deze belasting de winsten der naamlooze vennootschappen treft en niet slechts de uitdeelingen, die, indien overgrote winsten gemaakt worden, gewoonlijk naar verhouding gering zijn. Juist de bedrijven, die in 1919 groote winsten hebben opgeleverd, worden bijna uitsluitend in den vorm van naamlooze vennootschappen gevoerd.

Stelt men de wet per eind 1918 buiten werking, dan worden wel de in 1919 geleden verliezen gevalideerd, eenerzijds in verband met het arrest van den Hoogen Raad van 29 Juni 1918 B. 2023 (blijkens hetwelk men bij de waardeering van handelsvoorraden, die men niet ineens kan verkoopen of die men ten behoeve van zijn bedrijf moet aanhouden, rekening mag houden met de handelsconjunctuur), anderzijds op grond van het voorgestelde overgangsartikel 99. De winsten blijven echter onbelast.

Heft men de belasting per eind 1919 op, dan worden de verliezen evengoed gevalideerd, op grond van art. 92 (waaruit de termijn van twee jaar zou moeten vervallen), terwijl ook de winsten worden belast. Mr. Treub, die in de bres sprong voor de houders van groote, in waarde gedaalde voorraden, ziet de compensatie dan volledig hersteld.

Uit vrees voor die compensatie, zooals de Minister zijn ontwerp motiveert, behoeft men de belasting niet af te schaffen. Die compensatie, die hoofdzakelijk haar grond vindt in waardedaling van voorraden, heeft, zooals ik hierboven uiteenzette, toch plaats, of de wet per einde 1918 ophoudt te werken of per ult. 1919. Dagelijks krijg ik balansen onder de oogen, waarin bij de waardeering per einde 1918 met de prijsdaling in 1919 al terdege is rekening gehouden. Hetgeen in tal van gevallen volkomen billijk is te achten.

En niettegenstaande, mede op grond van dergelijke balansen, al groote bedragen oorlogswinstbelasting zijn gerestitueerd, geeft de staat der Rijksmiddelen nog iedere maand een flink batig saldo uit de oorlogswinstbelasting te zien. Aanslagen over 1918 bevat dat saldo nog zeer weinig, maar restituties over dat jaar zijn er al in aanzienlijke hoeveelheid in verrekend, daar de administratie ter wille van den handel de verzoeken om terugbetaling over 1918 laat voortgaan bij de regeling der aanslagen, zelfs bij die over 1917.

Afschaffing van de compensatie, zooals de heeren Marchant en Ter Laan verlangen, zou ik als hoogst onbillijk ten zeerste betreuren. Bij de toepassing der wet is met de mogelijkheid van latere compensatie steeds rekening gehouden: in veel dubieuze gevallen

nàm de fiscus om terug te geven als later zou blijken, dat te veel was genomen. Ook de prijsstijging werd steeds geheel als winst beschouwd op grond van de mogelijkheid van compensatie bij prijsdaling. Afschaffing van art. 92 zou dus moreel opgevat niet veel verschillen met contractbreuk.

Opheffing der belasting per 31 December 1919 heeft nog het groote technische voordeel, dat men er van te voren op kan rekenen, hetgeen voor de zaken, wier boekjaar niet met het kalenderjaar samenvalt, maar die toch haar winst tot 31 December moeten aangeven, een uitkomst zal zijn.

Intusschen zouden, behalve het technische, alle voordeelen van de verlenging der oorlogswinstbelasting tot einde 1919 eveneens verkregen kunnen worden, en tevens zonder de reeds genoemde bezwaren, indien werd overgegaan tot een heffing tegen hoog percentage van het inkomen van natuurlijke en de winst van rechtspersonen over 1919; de winstbelasting der rechtspersonen dan met buitenwerkingstelling der dividend- en tantiëmebelasting en met gedeeltelijke vrijstelling van de uitdeelingen bij de genietters. Het zij mij vergund, hiervoor te verwijzen naar mijn opstel in de E.S.B. van 1 October j.l. Wellicht is de noodzakelijkheid van ingrijpende wetswijziging een overwegend bezwaar tegen dit desideratum. Voor dat geval meen ik heffing van oorlogswinstbelasting voor het laatst nog over 1919 ten sterkste te moeten aanbevelen.

P.

DE PRIJSPOLITIEK IN DE TYPOGRAFIE.

Mr. A. A. van Rhijn, Adviseur der Werkgeversorganisatiën in de Typografie, schrijft:

Het werk van Prof. Mr. J. A. Veraart, getiteld „Vraagstukken der Economische bedrijfsorganisatie”, heeft de organisatie, welke in het drukkersbedrijf tot stand kwam, in het middelpunt der algemeene belangstelling geplaatst. De Delftsche Hoogleeraar geeft in zijn boek aan, op welke wijze naar zijn meening het bedrijfsleven in Nederland moet worden georganiseerd. Het feit, dat hij als economisch adviseur der Drukkerspatroonsbonden een zeer belangrijk aandeel had in de totstandkoming der daar geldende regeling, gaf aanleiding tot de zoo verspreide opvatting, alsof de door Prof. Veraart verdedigde organisatie in het drukkersbedrijf is vastgelegd. En toch is deze opvatting slechts ten deele juist.

Op pag. 70 van zijn „Vraagstukken” geeft Prof. Veraart aan op welke wijze de prijspolitiek van het economisch georganiseerd bedrijf moet worden gevoerd: „Eerst invoering van het minimumprijsstarief; dan onder drang van medewerkende vereenigingen, onder drang van de resultaten van een goed systeem van den kostenden prijs, verhooging van de tarieven, tot de maximale waardeering bij bepaalde productie is bereikt; vervolgens sluiting van het bedrijf, eindelijk bedrijfsconcentratie en beperking van de productie.”

Men zou zich een verkeerde voorstelling maken van de prijspolitiek in de typografie, indien men in de meening verkeerde, dat de zooeven genoemde maatregelen als richtsnoer waren aangenomen. Er is slechts een minimumprijsstarief vastgesteld. De overige maatregelen vormen wel den grondslag van het systeem der economische bedrijfsorganisatie van Prof. Veraart, maar vinden voor de prijspolitiek van de bedrijfsorganisatie in de typografie geen toepassing. Het is daarom van belang, in dit opstel omtrent die prijspolitiek in nadere beschouwingen te treden.

Het was een tiental jaren geleden met het boek, drukkersbedrijf in ons land treurig gesteld. Er heerschte een zoo felle concurrentie, dat slechts weinige bedrijven loonnende resultaten opleverden. De sterke concurrentiegeest bracht er den ondernemer toe steeds lager te bieden dan zijn collega, zonder te berekenen of er een zekere winstmarge overbleef. De patroons, die er een behoorlijk systeem van uitzijnsberekening op nahielden, behoorden tot de uitzonde-

ringen. Kleine drukkerijen, dikwijls slechts bestaande uit een ondernemer en een jongen, vestigden zich op het platteland en trokken de orders van de stad tot zich. De toestand was dus verre van gunstig.

Wij vinden deze opvatting bevestigd in het boekje van den heer Jos. van Wel, „Sophismen in de leer der economische bedrijfsorganisatie van Prof. Mr. J. A. Veraart, nog wel een der felste bestrijders van het systeem van den Delftschen Hoogleeraar. Aan het oordeel van dezen schrijver kan daarom bijzondere waarde worden gehecht, omdat hij blijkens zijn mededeeling op pag. 51 van genoemd werkje 10 jaar geleden ook patroon eener boekdrukkerij was en dus uit eigen ervaring over dien tijd kan spreken. „In de stad mijner inwoning”, aldus de heer Van Wel, „waren toen 5 drukkerijen met 6 patroons. We dreven op een handvol geleend geld en op het crediet van onze leveranciers, die ons aan het lijntje hielden en er wel bij voeren.” Op pag. 50 wordt geconstateerd: „Practisch is het zeker juist, dat in menig boekdrukkersbedrijf geen geld werd verdiend.” En even later: „Het heeft allerlei oorzaak, dat in het drukkerijbedrijf geen geld werd verdiend.” Alzoo een zelfde opvatting als wij hierboven gaven.

De gezellen behoorden destijds tot de slechtst betaalden onder de werklieden. Een drukkerspatroon, die werkklui noodig had, nam zooveel mogelijk jongens in dienst van tusschen de 12 en 18 jaar. Slechts voor het werk, dat opleiding vereischte, moesten oudere gezellen worden genomen en deze behoorden dan nog tot de slechtst betaalde arbeiders. De jongens verdienden de eerste jaren f 1 of f 2, later wat meer. Waren zij 18 jaar oud, dan moesten zij gewoonlijk in den militairen dienst. En wanneer zij in het burgerleven waren teruggekeerd, dan kon de patroon hen niet meer gebruiken, omdat zij te duur waren geworden. In hun plaats werden jongere, goedkoopere krachten aangenomen en de ontslagenen moesten zonder vakkennis elders beproeven hun brood te verdienen. Door de concurrentie was het den welwillenden patroons niet mogelijk de arbeidsvoorwaarden te verbeteren.

Het sprekst wel vanzelf, dat de drukkerspatroons zich bij dezen stand van zaken niet hebben neergelegd. Zij hebben terecht niet gerust alvorens in dien toestand verbetering was gebracht. En het invoeren van minimumprijsstarieven is een doelmatig middel gebleken om de benoedigde verbetering te verkrijgen. Wij willen daarmede niet beweren, dat het aanbeveling zou verdienen een dergelijk prijsstarief allerwegen in te voeren. Voor bedrijven, die aan de producenten reeds zonder tarieven in het algemeen een redelijk bestaan verzekeren, is een regeling als in het drukkersbedrijf overbodig, ja zelfs voor het algemeen belang schadelijk. Want dan zal het doel zijn om zich een onredelijk groote ondernemerswinst te verschaffen, ten koste van den verbruiker. Maar in het drukkersbedrijf was het doel tot meer behoorlijke vaktoestanden te geraken. Daarbij zijn de drukkerspatroons niet van vakegoistisch standpunt uitgegaan, maar van het juiste beginsel, dat de producent zijn loon waardig is. Ondernemers en arbeiders mogen den consument niet uitsluiten. Maar de consument mag evenmin profiteeren ten koste van ondernemer en arbeider.

De tarieven worden door volkomen ter zake deskundigen met de grootste nauwkeurigheid vastgesteld. Men gaat uit van het juiste beginsel, dat de prijzen den arbeider een behoorlijk loon en den ondernemer een matige bedrijfswinst moeten waarborgen. Het systeem is dus niet om de tarieven zoo hoog mogelijk op te voeren, maar om behoorlijke vaktoestanden mogelijk te maken. Wanneer de ondernemers in het drukkersbedrijf hun prijzen meer op grond van den kostprijs van het product hadden berekend, dan zou niet eens tot invoering van de tarieven behoeven te zijn overgegaan. De tarieven zullen niet meer onmisbaar zijn, wanneer de drukkerspatroons orders afwij-

zen, die geen winstmarge openlaten. Men behoeft niet te vreezen, dat de tarieven te zeer zullen worden opgeschroefd, want dan zou het geheele bedrijf al spoedig worden gedesorganiseerd.

Bij te hooge tarieven zouden de nog ongeorganiseerde drukkerspatroons, die natuurlijk aan geen prijstarief zijn gebonden, hun georganiseerde collega's een vernietigende concurrentie aandoen. Door te leveren voor prijzen beneden het tarief zouden zij een groote cliënteel weten te verkrijgen en daardoor aanzienlijke winsten behalen. Thans zal dit niet voorkomen, omdat drukkerijen, die beneden de huidige tarieven werken, een weinig bloeiend bestaan moeten leiden.

Bovendien kan iedere drukkerspatroon, die zich aanmeldt, lid der boekdrukkerijenbonden worden. Van sluiting van het bedrijf is geen sprake. Werden zoo bovenmatige winsten gesanctionneerd, dan zouden vele ondernemers hun kapitaal in het boekdrukkersbedrijf steken, met het gevolg, dat de meeste drukkers gebrek aan werk zouden krijgen en ondanks de hooge tarieven weinig verdienen.

Men vergete niet, dat te hooge tarieven door de organisatie niet zouden kunnen worden gehandhaafd. Zij zouden tot vele ontduikingen aanleiding geven, teneinde den concurrent een order te ontnemen. Daardoor zouden zij, die beneden de prijstarieven leverden, veel voordeel behalen ten koste van hen, die zich aan de vastgestelde prijzen zouden houden.

Ook de concurrentie met het buitenland zal de drukkersbonden er van weerhouden een buitensporig hoog tarief vast te stellen. Weliswaar is het drukwerk in de meeste landen op het oogenblik veel duurder dan in Nederland, maar naarmate de economische omstandigheden in het buitenland zich verbeteren, kan wederom mededinging van die zijde worden verwacht.

Ten slotte verdient het de aandacht, dat de drukkersbonden zeer wel verstaan, dat te hooge prijzen tot werkvernietiging aanleiding geven. Wanneer het drukwerk bovenmatig duur wordt, dan zal de gebruiker er zich op gaan bezuinigen. En hoe geringer de vraag naar drukwerk wordt, des te meer wordt de bloei van het bedrijf geschaad.

Men zou zich vergissen, wanneer men zou meenen, dat de leden der Boekdrukkerijenbonden gemakkelijk voor een tariefsverhoging zijn te vinden. Tijdens de periode van de tegenwoordige Collectieve Arbeidsovereenkomst, welke drie jaar geleden werd gesloten en over enkele maanden afloopt, werd de arbeidsduur aanmerkelijk verkort en tot viermaal toe een loonsverhoging gegeven. Daardoor moest herhaaldelijk een wijziging in het prijstarief worden aangebracht. En nu bleek telkens en telkens op de Algemeene Vergaderingen der Bonden, dat men juist op grond van de bovengenoemde bezwaren er zeer wel van is doordrongen, dat in dezen de uiterste voorzichtigheid moet worden betracht.

De regeling van het prijstarief heeft de concurrentie niet geheel uitgeschakeld. Slechts die mededinging, welke het bedrijf op den duur te gronde doet gaan, moest worden voorkomen. Daarom mag beneden zekere prijstarieven geen drukwerk worden aangeboden. En de ervaring leert, dat men binnen de grenzen der tarieven elkander de felste concurrentie aandoet. Allereigen openbaart zich dan ook een sterke drang naar technische verbetering van het bedrijf. Zetmachines vervangen het werk der handzetter; drukpersen, waarop nieuwe technische uitvindingen zijn toegepast, vinden gretig aftrek. Vroeger, toen behoorlijk renderende drukkerijen tot de uitzonderingen behoorden, kon men het benodigde kapitaal om het bedrijf beter te outilleeren ternauwernood verkrijgen. Thans, nu de uitkomsten bevredigender zijn; is men in de gelegenheid het bedrijf technisch meer te vervolmaken.

Kan dus niet worden gezegd, dat de vrije concurrentie in de bedrijfsorganisatie van de typografie is opgeheven, een nog minder juiste voorstelling zou

men zich maken, indien men meende, dat het systeem van die bedrijfsorganisatie is, om tot sluiting van het bedrijf en daarmee gepaard gaande productiebeperking te geraken, teneinde een hoogere winst te kunnen behalen. Het staat wel vast, dat men nooit tot dezen maatregel zal overgaan. Want tegen die bedrijfssluiting zijn zwaarwichtige bedenkingen in te brengen van practischen, ethischen en economischen aard. Vooreerst dan het practische bezwaar: dat sluiting van het bedrijf onuitvoerbaar is.

Zal de sluiting van het bedrijf een spoedige productiebeperking tengevolge hebben, dan is het noodzakelijk, niet alleen om nieuwe bedrijfsgeenoten te weren, maar ook om de bestaande voortbrenging in te krimpen. Hier doet zich al dadelijk de netelige vraag voor op welke wijze dit zal kunnen geschieden. Zullen sommige ondernemers en arbeiders tegen een schadevergoeding het bedrijf moeten verlaten? En hoe zal dan moeten worden uitgemaakt, welke werkgevers en werknemers daarvoor zullen worden gekozen?

Wanneer wij deze moeilijkheden voorbijgaan, dan stuiten wij al dadelijk op een andere. Het is bekend, dat de Boekdrukkerijenbonden met de Vereeniging van Papierhandelaren een overeenkomst hebben gesloten, waarbij deze laatste zich verbindt alleen aan georganiseerde drukkerspatroons te leveren. Op deze wijze beproeven de Boekdrukkerijenbonden hun organisatie sterk te maken. En al heeft dit contract nu niet zooveel effect gehad als men er wel van verwachtte, toch kan niet worden ontkend, dat het mede vele drukkerspatroons tot het lidmaatschap der Boekdrukkerijenbonden heeft bewogen. Gaat men tot sluiting van het drukkersbedrijf over, dan zal het voor nieuwe ondernemers en arbeiders des te aantrekkelijker worden zich als ongeorganiseerde beoefenaars van het bedrijf te vestigen, naarmate de prijzen door de georganiseerde hooger worden opgedreven. Nu is niet aan te nemen, dat de leveranciers van papier er in zullen toestemmen hun leveranties te beperken tot het geringe aantal ondernemers, dat nog in het gesloten typografisch bedrijf zijn bestaan vindt. Verleenen genoemde leveranciers hun medewerking in dezen niet, dan zal het des te moeilijker zijn de vestiging van ongeorganiseerde werkgevers te verhinderen. En toch is het voor de ondernemers, die georganiseerd zijn, noodzakelijk het geheele bedrijf te beheerschen, zal er van handhaving der tarieven sprake kunnen zijn.

Bovendien zouden verbruikers aan de opdrijving der prijzen tengevolge van de bedrijfssluiting spoedig een einde kunnen maken door hun orders in het buitenland te plaatsen; een bezwaar, dat wij boven reeds ontmoetten bij de bespreking van het te hoog opvoeren der tarieven.

Naast deze bezwaren, die de practische uitvoerbaarheid betreffen, ontmoeten wij een bedenking van ethischen aard. Wanneer een organisatie een bedrijfsregeling treft ten einde den producenten van het bedrijf een meer behoorlijk bestaan te verzekeren en de techniek van het vak te bevorderen, dan kunnen daartegen geen moreele bezwaren worden ingebracht. Maar indien het systeem wordt gehuldigd, om door afwijzing van nieuwe producenten en door kunstmatige productiebeperking de eigen winst bovenmatig op te voeren, dan moet hierin een uiting van vakegoisme worden gezien, waartegen gegronde bedenkingen zijn in te brengen.

In de derde plaats willen wij stilstaan bij de economische bezwaren. De bedrijfsorganisatie in de Typografie bedoelt orde en regelmaat te scheppen in de productie. Maar het verdient geen aanbeveling ingrijpender maatregelen te nemen, door de productie niet slechts te regelen, maar ook nog te beperken. Want de menschheid moet beproeven aan allen een zoo groot mogelijke welvaart te verschaffen en dit doel kan alleen worden bereikt, indien er naar wordt gestreefd, met een behoorlijke belooning voor de producenten, een zoo groot mogelijk aantal goederen voort

te brengen. Bij een gesloten bedrijf kan geen sprake zijn van een toenemende productie. De bedrijfsgevoelens, die zoo gelukkig zijn een plaatsje te hebben gevonden, weten, dat zij ook bij vermindering van hun inspanning geen mededinging van nieuwe ondernemers hebben te vreezen. De prikkel ontbreekt om zonder ophouden aan technische verbeteringen te arbeiden.

Een ander economisch bezwaar, dat wij willen aangevoeren, treedt duidelijk aan het licht, wanneer het stelsel algemeen ingang zou vinden. De Boekdrukkerijenbonden zouden zich in dat geval steeds moeten verwijten, dat zij het eerst een systeem hebben ingevoerd, dat de algemeene welvaart ten zeerste heeft geschaad. Immers waar moeten de uitgesloten ondernemers en arbeiders, indien alle bedrijven hen gelijkelijk afstooten, dan productief werkzaam zijn? Het gemis aan arbeidsgelegenheid zou een enorme werkloosheid doen ontstaan. Door bevordering der emigratie zal aan dit bezwaar niet in voldoende mate kunnen worden tegemoet gekomen. De ervaring toont voldoende, hoe moeilijk de mensch, gehecht als hij is aan familie, traditie en geboortegrond, er toe kan besluiten naar den vreemde te gaan. Er zijn dus veel arbeidskrachten beschikbaar, die kunnen en willen produceeren. Maar kunstmatig wordt hun daartoe de gelegenheid ontnomen. Zoodoende wordt de welvaart zeker niet bevorderd.

Noch van de ongebreidelde concurrentie, welke, zooals de ervaring leerde, den producent geen behoorlijk bestaan waarborgde, noch van de uitsluiting der concurrentie door sluiting van het bedrijf, waarbij de consument de dupe wordt, maar van een aan regelen gebonden concurrentie is het meeste te verwachten voor de ontwikkeling van de bedrijfsorganisatie in de typografie.

Het is het prijstarief, dat in het drukkersbedrijf de concurrentie heeft geregeld en betere vaktoestanden teweeggebracht. De bedrijven zijn thans op een financieel gezondere basis gevestigd. Den gezellen wordt een behoorlijke vakopleiding en een beter loon gegeven. Een uitstekende rechtspositie is thans hun deel. Zoo mag geen ontslag worden gegeven zonder een wettig reden; indien men zekeren tijd in dienstbetrekking is geweest, moet bij slapte van werkzaamheden eerst een later in dienst gekomene worden ontslagen.

Natuurlijk is het drukwerk tengevolge van de bedrijfsorganisatie duurder geworden, maar het prijsniveau was dan ook vroeger zoo laag, dat voor de meeste producenten in het drukkersbedrijf geen behoorlijk bestaan mogelijk was. Het publiek, dat door te lage prijzen heeft geprofiteerd, kan er geen redelijke bezwaren tegen hebben, wanneer de leden der drukkersorganisatiën hun prijzen hooger stellen, ten einde een behoorlijke belooning voor zich te ontvangen.

Echter zijn de prijsstijgingen, welke het drukwerk in de laatste jaren heeft ondergaan, slechts voor een gering deel daaruit te verklaren. Hier hebben heel andere factoren hun invloed doen gelden. Door de aanzienlijke verkorting van den arbeidsduur, door de verdubbeling der minimumloonen, door de stijging van de prijzen van materialen als persen, machines, letters, inkt en papier met eenige honderden procenten, door de enorme vermeerdering der algemeene onkosten (huur, belasting, verwarming, electriciteit, enz.) zijn de productiekosten zooveel gestegen, dat de prijzen van drukwerk daarvan sterken invloed moesten ondervinden.

Het gaat dan ook niet aan het voor te stellen, zooals een onzer groote couranten deed, alsof het feit, dat „De Beweging” 1 Januari a.s. zal moeten ophouden te verschijnen, hoofdzakelijk is te wijten aan de organisatie in het drukkersbedrijf. De boekhandelaren en de uitgever van dat tijdschrift moeten een hooger prijs rekenen, omdat al hun onkosten zoo zijn gestegen. De binder heeft zich genoodzaakt gezien voor het

brocheeren zijn tarieven met 100 pCt. te verhoogen. Het papier van „De Beweging”, dat door den uitgever wordt geleverd, kostte in 1914 f 3,75 per riem en tot voor kort nog f 9,20. Ten slotte de drukker. Hoezeer deze zijn kosten heeft zien toenemen werd boven reeds aangetoond. Het is dan ook geen wonder, dat de abonnementsprijzen der tijdschriften aanzienlijk moeten worden verhoogd. Een ieder zal het oprecht betreuren, wanneer belangrijke periodieken verdwijnen. Maar men kan van de drukkerspatroons niet verlangen, dat zij ter wille van de belangen der gemeenschap tijdschriften in het leven houden, die hun een verlies opleveren.

„Bij het verbond tusschen ondernemer en arbeider in het drukkersbedrijf moet de verbruiker onvermijdelijk de dupe zijn,” aldus het dagblad, dat schreef naar aanleiding van het lot van „De Beweging”. De bewering zonder meer is niet juist. De verbruiker is slechts dan de dupe, wanneer de producent buitensporige winsten maakt. De bestrijding, die de prijspolitiek in de typografie heeft ondervonden, met name de beschuldiging, dat de drukkerspatroons zich aan uitbuiting zouden schuldig maken, doet de vraag rijzen of men zich daarbij niet op het standpunt heeft geplaatst, dat winsten behoorlijk zijn, wanneer zij maar in geheel vrije concurrentie zijn verkregen en dat winsten onbehoorlijk zijn, wanneer zij niet in geheel vrije concurrentie zijn behaald. Deze beschouwing zal ingang vinden bij hen, die in het absoluut vrije spel der economische krachten voor de samenleving het ideaal zien.

Naar onze meening is voor de vraag of zekere bedrijfstak zich aan uitbuiting schuldig maakt niet beslissend of er een machtige organisatie bestaat, die zekere prijstarieven weet door te voeren, maar of er buitensporige winsten worden gemaakt. Op het cijfer der winsten komt het dus aan. Of deze zijn behaald in een georganiseerd of in een niet-georganiseerd bedrijf is voor de vraag of van uitbuiting kan worden gesproken van geen belang. Wat leeren nu de beschikbare gegevens over de winsten, welke door de drukkerijen worden behaald?

Wij zagen reeds boven, dat de stijgingen, welke de prijzen van drukwerk hebben ondergaan, hoofdzakelijk het gevolg zijn van de oorlogsomstandigheden. Intuïschijnlijk blijft het de moeite waard om de financiële resultaten van verschillende drukkerijen nader te bezien. Hierbij doet zich de omstandigheid voor, dat alleen opgaven over de uitkomsten van grootere drukkerijen, welke den vorm van naamlooze vennootschappen hebben aangenomen, bekend zijn. Er is een zeer groot aantal klein-bedrijven, dat zonder of slechts met enkele gezellen werkt. Het zal wel steeds onmogelijk zijn nauwkeurige gegevens omtrent hun resultaten te verkrijgen. Echter is er geen enkele reden om aan te nemen, dat de kleine bedrijven naar verhouding zooveel meer winst zouden maken dan de groote. Wij staan dus alleen stil bij de groote drukkerijen.

Wanneer men nu het bekende handboek van Mrs. Van Nierop en Baak over „Naamlooze Vennootschappen” naslaat, dan kan men daar de financiële resultaten van 45 van de grootste drukkerijen vinden. Het heeft geen zin om hier veel cijfers te geven. Voor ons doel is voldoende te constateeren, dat in de laatste vier jaren een gemiddeld dividend van ongeveer 5 pCt. werd uitgekeerd. Van een buitensporige ondernemerswinst is derhalve geen sprake.

Wij zijn hiermee aan het einde van onze beschouwingen gekomen. Het is bekend, dat in de Typografie een hechte organisatie bestaat, welke zekere prijstarieven weet te handhaven en dat de prijzen van het drukwerk zijn gestegen. Nu doet men het allerwegen voorkomen, alsof voornamelijk die organisatie de oorzaak is der prijsstijgingen. Wij zagen in dit opstel, dat deze opvatting niet juist is.

De minimumprijstarieven bleken in het drukkers-

bedrijf noodzakelijk om aan ondernemers en arbeiders een redelijk bestaan te waarborgen. Het streven is niet om de tarieven tot de maximale waardeering op te voeren. Evenmin wordt beoogd het bedrijf te sluiten en de productie te beperken. Het doel van de bedrijfsorganisatie in de typografie is om, bij een redelijke belooning voor de producenten, zooveel mogelijk in de behoefte aan drukwerk te voorzien.

Mr. A. A. VAN RHIJN.

VERHOOGING DER SUCCESSIERECHTEN.

Door de Regeering is ingediend een wetsontwerp tot verhoging der Successierechten, teneinde daardoor mede in den nood der schatkist te voorzien.

Tot heden heb ik nog weinig beschouwingen over dat ontwerp gelezen, zoodat ik moet aannemen, dat men zich nog weinig heeft verdiept in de gevolgen dezer wet. Zulks is begrijpelijk. Allen, die niets te erven hebben, maken er zich niet warm over en de algemeene opvatting is, dat erven een buitenkansje is, waar wel wat af kan. Toch geloof ik, dat het niet onverstandig is dit ontwerp eens nader te beschouwen, omdat de gevolgen dezer verhoging lang niet zoo onschuldig zijn als zoo oppervlakkig wordt gedacht.

Ik stel mij voor de navolgende vragen te behandelen:

1e. Sluit de verhoging aan bij het systeem van de tegenwoordige wet?

2e. Welke zijn de gevolgen?

3e. Zal de wet uitvoerbaar zijn?

De bestaande Successievet heeft een progressief tarief, dat hierna volgt:

voor broeders en zusterskinderen en 20 pCt. voor alle andere verkrijgers. Door de uniforme verhoging wordt echter het bestaande systeem verbroken. Een schaal van 18 pCt.—27 pCt. is geheel iets anders dan van 38 pCt.—47 pCt. De verhouding, waarin de kleinere vermogens tot de grootere betalen, is zeer in het nadeel der eerste gewijzigd. In de eerste schaal betaalt een verkrijging van f 1000 en minder ¾ van het percentage der hoogste verkrijging en bij de voorgestelde schaal ³⁸/₄₇, dus een verschil ten nadeele der laagste verkrijging van ²⁰/₁₄₁. Bij de rechte lijn is het verschil nog grooter. Daar betaalt de laagste ¼ van de hoogste en bij de voorgestelde ⁷/₁₆, een verschil van ³/₁₆. In de rechte lijn wordt bij de kleinere verkrijgingen het recht verdubbeld en bij de hoogste slechts met 30 pCt. verhoogd. In de rechte opgaande lijn wordt het recht bij de kleinere verkrijgingen zelfs verdrievoudigd en bij de hoogste verdubbeld.

Nu gaan de kleinere verervingen meestal naar de minder gefortuneerden, zoodat het onbillijk is deze personen naar evenredigheid hooger te gaan belasten; dan de grootere verkrijgingen.

Men dient dus de geheele schaal te herzien. Het zal daardoor wel moeilijker zijn een berekening te maken, van de toename der belasting, maar het bedrag van pl.m. f 20.000.000 in de memorie van toelichting genoemd, is toch ook maar een benaderingscijfer.

2e. Welke zullen de gevolgen van het wetsontwerp zijn?

De minister geeft een zeer sobere toelichting van het wetsontwerp. Het ontwerp is een aanhangsel van het ontwerp eener vermogensaanwasbelasting. Men wil de verkrijging door vererving niet in die wet

Indien geërfd of verkregen wordt:	Percentage voor het gedeelte der verkrijging, dat bedraagt:									
	f 1000,— en minder	meer dan f 1000,—, doch niet meer dan f 2000,—	meer dan f 2000,—, doch niet meer dan f 5000,—	meer dan f 5000,—, doch niet meer dan f 10.000,—	meer dan f 10.000,—, doch niet meer dan f 25.000,—	meer dan f 25.000,—, doch niet meer dan f 50.000,—	meer dan f 50.000,—, doch niet meer dan f 100.000,—	meer dan f 100.000,—, doch niet meer dan f 200.000,—	meer dan f 200.000,—, doch niet meer dan f 500.000,—	meer dan f 500.000,—
1 ^o . Door kinderen of door de(n) echtgenoot, terwijl kind of kinderen uit het huwelijk verwekt of afstammelingen daarvan aanwezig zijn	1,50	2,—	2,50	3,—	3,50	4,—	4,50	5,—	5,50	6,—
2 ^o . Door afstammelingen in tweeden en verderen graad	2,25	3,—	3,75	4,50	5,25	6,—	6,75	7,50	8,25	9,—
3 ^o . Door bloedverwanten in de rechte opgaande lijn, of door de(n) echtgenoot, indien geen kind of kinderen uit het huwelijk verwekt of geen afstammelingen daarvan aanwezig zijn	4,50	5,—	5,50	6,—	6,50	7,—	7,50	8,—	8,50	9,—
4 ^o . Door broeders en zusters	8,—	9,—	10,—	11,—	12,—	13,—	14,—	15,—	16,—	17,—
5 ^o . Door kinderen van broeders en zusters	12,—	13,—	14,—	15,—	16,—	17,—	18,—	19,—	20,—	21,—
6 ^o . In alle andere niet voorziene gevallen	18,—	19,—	20,—	21,—	22,—	23,—	24,—	25,—	26,—	27,—

Voorgesteld wordt het volgende tarief:

Indien geërfd of verkregen wordt:	Percentage voor het gedeelte der verkrijging, dat bedraagt:									
	f 1000,— of minder	meer dan f 1000,—, doch niet meer dan f 2000,—	meer dan f 2000,—, doch niet meer dan f 5000,—	meer dan f 5000,—, doch niet meer dan f 10.000,—	meer dan f 10.000,—, doch niet meer dan f 25.000,—	meer dan f 25.000,—, doch niet meer dan f 50.000,—	meer dan f 50.000,—, doch niet meer dan f 100.000,—	meer dan f 100.000,—, doch niet meer dan f 200.000,—	meer dan f 200.000,—, doch niet meer dan f 500.000,—	meer dan f 500.000,—
1 ^o . Door kinderen of door de(n) echtgenoot, terwijl kind of kinderen uit het huwelijk verwekt of afstammelingen daarvan aanwezig zijn	3,50	4,—	4,50	5,—	5,50	6,—	6,50	7,—	7,50	8,—
2 ^o . Door afstammelingen in tweeden en verderen graad	5,25	6,—	6,75	7,50	8,25	9,—	9,75	10,50	11,25	12,—
3 ^o . Door de(n) echtgenoot, indien geen kind of kinderen uit het huwelijk verwekt of geen afstammelingen daarvan aanwezig zijn	7,50	8,—	8,50	9,—	9,50	10,—	10,50	11,—	11,50	12,—
4 ^o . Door bloedverwanten in de rechte opgaande lijn	14,50	15,—	15,50	16,—	16,50	17,—	17,50	18,—	18,50	19,—
5 ^o . Door broeders en zusters	18,—	19,—	20,—	21,—	22,—	23,—	24,—	25,—	26,—	27,—
6 ^o . Door kinderen van broeders en zusters	27,—	28,—	29,—	30,—	31,—	32,—	33,—	34,—	35,—	36,—
7 ^o . In alle andere niet voorziene gevallen	38,—	39,—	40,—	41,—	42,—	43,—	44,—	45,—	46,—	47,—

Hierbij wordt het bestaande tarief verhoogd met 2 pCt. voor kinderen, 3 pCt. voor verdere afstammelingen en echtgenooten zonder kinderen, 10 pCt. voor de opgaande lijn en broeders en zusters en 15 pCt.

opnemen, doch afzonderlijk regelen. Nu is het Successierecht reeds een bestaande belasting op den vermogensaanwas en derhalve brengt dat ontwerp volstrekt niet mede ook het Successierecht te verhogen en

zeker ware het veel billijker geweest de verervingen wel onder de wet op den vermogensaanwas te brengen, omdat deze de kleinere verkrijgingen vrijstelt en begint bij vermogens van f 50.000. De kleine kapitalisten worden dan niet zoo heftig aangepakt als nu.

De belasting moet pl.m. f 20.000.000 meer opbrengen, dat wil zeggen, dat zij verdubbeld wordt. Jaarlijks zal dus een bedrag van pl.m. f 40.000.000 aan de kapitaalvorming onttrokken worden; want dat de Staat het geld als belegging gebruikt, mag wel tot de pia vota worden gerekend. Zij tast dus wel degelijk het maatschappelijk kapitaal aan.

Deze belastingverhoging zal zeer belemmerend werken op de kapitaalvorming, door groote groepen staatsburgers, die alleen door vererving een kapitaal kunnen verkrijgen. Nederland heeft zich steeds onderscheiden van andere landen door een evenredig groote groep van burgers met een klein kapitaal, wat steeds als een groot maatschappelijk voordeel en een bewijs van welstand is aangemerkt. Door de vorming dezer groep tegen te gaan zal men meer naderen tot de Rijken, waar de tegenstelling tusschen rijk en arm veel grooter is.

Door de enorme verhoging wordt iemand feitelijk de vrije beschikking over zijn geld ontnomen. Men mag het niet meer wegschenken of laten vererven aan wien men wil op straffe van onteigening van een groot gedeelte.

Deze verhoging werkt ook in vele gevallen zeer hard. Echtgenooten zonder kinderen moeten van 7,5 pCt.—12 pCt. betalen, terwijl het overlijden op zichzelf bijna altijd ook een geldelijk verlies is. Heeft iemand, die in wettelijke huwelijksgemeenschap gehuwd is, door zuinigheid een kapitaal verzameld, dan moet hij, wanneer dat b.v. f 40.000 is, bij den dood zijner vrouw van zijn eigen geld f 1810 als belasting aan den Staat afstaan.

Heeft iemand een vader of moeder, die hij verzorgen moet, dan zal deze van 14,5 pCt.—19 pCt. moeten betalen, van f 10.000 gaat f 1560 belasting af.

Een oude gediensstige, wie men f 1000 maakt, moet f 380 belasting afstaan.

Zij is zeer hard voor zusters, die samen wonen of bij making aan voorkinderen van een echtgenoot, die het hoogste recht moeten betalen. Deze gevallen zijn met ettelijke te vermeerderen.

De belastingverhoging zal ook in het nadeel van allerlei nuttige instellingen zijn. Maakt men b.v. aan een museum schilderijen ter waarde van f 20.000, dan zal daarvoor f 8220 belasting moeten worden betaald. Hoe zal het museum aan dat geld komen?

Allerlei maatschappelijk nuttige en noodzakelijke instellingen, die alleen door makingen tot bloei zijn gekomen, zullen in hooge mate worden gedupeerd.

Stel iemand bestemt zijn geheele fortuin van f 1.000.000 voor een stichting en vele zijn de maatschappij van groot nut, b.v. de Teylerstichting, het Doofstommeninstituut, tal van hofjes voor ouden van dagen, dan zal daar eerst f 461.070 afgaan voor den Staat!!

Ware de Staat reeds op sociaal-democratischen grondslag gebouwd, dan kwam het geld den betaler ten goede, maar daar zijn we nog ver af.

Ik geloof, dat de Minister wijs zal doen, niet op deze wijze meer geld uit de Successie te halen. Het verstandigste zal m.i. zijn de toch al hooge Successie-rechten maar te laten rusten. Vergeten wij ook niet, dat schenkingen even zwaar zullen worden belast. Waar heeft men zijn geld dan voor, als men het nog niet eens mag weggeven? De Minister zal het geld nog wel ergens anders kunnen vinden.

Doch wil men per se ook uit het Successierecht nog meer geld kloppen, dan zal men het tegenwoordige systeem geheel over boord moeten gooien en de heffing ook afhankelijk stellen van het fortuin van den verkrijger. Er is m.i. niets tegen iemand, die f 1.000.000 bezit en van zijn ouders nog een f 500.000 erft met meer dan 8 pCt. te belasten.

En verder zal het ook weinig tegenspraak ontmoeten, dat wanneer de erflater zoo weinig om zijn bloedverwanten geeft, dat hij zich zelfs niet de moeite gegeven heeft een testament te maken, er niets tegen is, den Staat alles te laten erven, in een verderen graad dan den derden. Dan zou de echtgenoot nog volgens de wet erfgenaam moeten zijn, wat hij thans niet is dan na den 12den graad!!

Er is ook geen enkele reden de progressie bij f 500.000 te laten ophouden.

Zou men tabellen maken, die op bovenstaande beginselen gegrond waren, dan zou er nog veel uit de Successie zijn te halen zonder tot allerlei hardheden en onbillikheden te moeten vervallen. Het recht voor makingen aan allerlei nuttige instellingen zou dan zelfs niet verhoogd behoeven te worden.

Rest de 3de vraag. Zal de wet, zooals zij thans is, uitvoerbaar zijn? M.i. niet, want het zal een strijd op leven en dood zijn tusschen den belastingbetaler en den fiscus en deze zal dan wel, als hij niet meer macht krijgt, aan het kortste eindje trekken. Doch die meerdere macht kan hem niet gegeven worden, dan door een diep ingrijpen in de particuliere aangelegenheden van den Nederlandschen Staatsburger, zoo prat op zijn vrijheid. Zoo zal men wel dwangverzegeling van den boedel moeten toepassen, wanneer die niet vererft aan kinderen of een echtgenoot. Dan zullen er maatregelen genomen moeten worden tegen verduistering, want wanneer de Staat met bijna ½ gaat strijken, zal hij wel onmiddellijk inbeslagneming bij het overlijden moeten toepassen om aan zijn geld te komen.

Zoo blijkt dus, dat men er met een eenvoudige verhoging der tabellen zonder meer niet komt. Zoo'n wetsontwerpje is in een morgen in elkaar gezet, maar op de toepassing komt het aan en die is zoo eenvoudig niet: tenzij de Minister het Turksche systeem volgt, waar de regeering wat soldaten naar een dorp zendt met de opdracht aan het bestuur binnen een paar uur een zekere som gelds te leveren, op welke wijze komt er niet op aan. Doch dan zijn de eerlijke lui de slachtoffers, die dan bij een slechtere opbrengst dan verwacht werd, nog maar wat meer geknepen moeten worden. Men mag toch aannemen, dat men op een zoo hoog peil van beschaving is gekomen, dat men belastingwetten maakt, die zoo toe te passen zijn, dat ieder het zijne betaalt. H.

MAANDCIJFERS.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Juli 1919		Augustus 1919	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald:				
in contanten.	112930	f 10.453.600	117723	f 9.158.306
door overschrijving 1).	46704	„ 153.405.929	39894	„ 166.965.143
Particuliere rekeninghoud.	5227 2)	„ 20.095.969	5513 2)	„ 16.762.613
Saldo te goed part. rek. u ^o .	—	„ 3.782.946	—	„ 3.782.668

1) Inclusieve verrekeningen tusschen gemeentendiensten, zijnde f 131.118.158. 2) Aantal.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	Augustus		September	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeninghouders op u ^o .	17.453	—	17.863	—
Aantal rekening op u ^o	18.056	—	18.498	—
Stortingen	85.728	42.039.213	90.136	41.145.102
Overschrijvingen	43.719	108.871.790	46.729	96.218.227
Afschrijvingen	51.016	24.139.506	54.959	28.640.719
Totaal tegoed rekeninghouders op u ^o .	—	143.821.716	—	157.302.793

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 25 Oct. 1919.

Activa.

Binnenl. Wis-	H.-bk.	f 103.721.248,63	
sels, Prom.,	B.-bk.	„ 535.606,45	
enz. in disc.	Ag.sch.	„ 36.909.249,07 ¹ / ₂	f 141.166.104,15 ¹ / ₂
Papier o. h. Buitenl. in			
disconto			—
Idem eigen portef.	f	48.272.542,—	
Af: Verkocht maar voor			
de bk. nog niet afgel.	„	—	48.272.542,—
Beleeningen	H.-bk.	f 145.168.365,07	
incl. vrsch.	B.-bk.	„ 12.217.633,29 ¹ / ₂	
in rek.-crt.	Ag.sch.	„ 81.558.652,28 ¹ / ₂	
op onderp.	f	238.944.650,65	
Op Effecten	f	233.895.550,65	
Op Goederen en Spec.	„	5.049.100,—	238.944.650,65
Voorschotten a. h. Rijk	„	7.265.340,45	
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f	56.411.425,—	
Muntmat., Goud	„	575.755.854,01 ¹ / ₂	
	f	632.167.279,01 ¹ / ₂	
Munt, Zilver, enz. ..	„	4.906.588,38 ¹ / ₂	
Muntmat., Zilver ..	„	—	637.073.867,40
Effecten			
Bel. v. h. Res.fonds.	f	4.523.617,50	
id. van ¹ / ₆ v. h. kapit.	„	3.946.745,87 ¹ / ₂	8.470.363,37 ¹ / ₂
Geb. en Meub. der Bank	„	3.312.000,—	
Diverse rekeningen	„	51.200.674,62	
	f	1.133.705.542,65	

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds	„	5.000.000,—
Bankbiljetten in omloop	„	1.010.410.725,—
Bankassigatiën in omloop	„	2.018.650,43
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f	—
Van anderen	„	90.922.694,97 ¹ / ₂
Diverse rekeningen	„	10.353.472,24 ¹ / ₂
	f	1.138.705.542,65
Beschikbaar metaalsaldo	f	415.635.566,87 ¹ / ₂
Op de basis van ² / ₆ metaaldekking	„	194.965.152,79 ¹ / ₂
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	„	2.078.177.830,—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	<i>-Meer</i>	<i>Minder</i>
Disconto's		1.647.328,98
Buitenlandsche wissels	189.361,—	
Beleeningen	11.632.907,07 ¹ / ₂	
Goud		3.000,70
Zilver	148.272,90	
Bankbiljetten		2.793.195,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	14.627.875,79	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
25 Oct. 1919	632.167	4.907	1.010.411	92.941
18 „ 1919	632.170	4.758	1.013.204	78.893
11 „ 1919	632.173	4.662	1.015.774	66.600
4 „ 1919	632.186	4.807	1.021.460	58.451
27 Sept. 1919	631.763	5.008	1.000.138	66.693
20 „ 1919	631.690	4.905	989.558	78.479
13 „ 1919	631.577	5.830	995.715	82.014
6 „ 1919	631.587	5.801	1.003.950	66.211
30 Aug. 1919	635.593	5.823	1.002.879	72.730
23 „ 1919	638.640	5.868	987.544	66.650
16 „ 1919	646.533	5.792	996.647	79.149
9 „ 1919	646.533	5.822	1.004.122	76.992
2 „ 1919	646.539	6.089	1.022.892	66.751
26 Oct. 1918	706.477	8.154	985.317	96.558
27 Oct. 1917	635.230	7.386	824.973	64.694
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
25 Oct. 1919	141.166	85.000	238.945	415.636	58
18 „ 1919	142.813	89.000	227.312	417.741	58
11 „ 1919	127.119	76.000	229.635	419.592	59
4 „ 1919	123.773	69.000	231.681	420.245	59
27 Sept. 1919	123.673	61.000	216.579	422.639	60
20 „ 1919	130.927	65.000	211.468	422.222	60
13 „ 1919	136.139	65.000	213.829	421.095	59
6 „ 1919	122.819	50.000	220.151	422.589	60
30 Aug. 1919	111.649	47.000	236.647	425.494	60
23 „ 1919	86.755	28.000	240.259	432.844	61
16 „ 1919	101.330	40.000	234.006	436.277	61
9 „ 1919	107.751	52.000	234.038	435.244	60
2 „ 1919	119.252	65.500	239.220	433.810	60
26 Oct. 1918	142.996	116.500	119.685	497.709	66
27 Oct. 1917	64.248	53.000	82.743	513.741	78
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van ²/₆ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	18 October 1919	25 October 1919
Aan schatkistpromessen..	f 412.950.000,—	f 412.850.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	„ 89.000.000,—	„ 85.000.000,—
Aan schatkestbiljetten ..	„ 95.014.000,—	„ 95.014.000,—
Aan zilverbons	„ 39.583.244,50	„ 38.769.042,50

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekende totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschb. schulden
18 Oct. 1919.....	***	***	413.000	
11 „ 1919.....	***	***	402.500	
4 „ 1919.....	***	***	397.500	
13 Sept. 1919.....	156.163	2.750	287.688	94.228
6 „ 1919.....	155.149	3.072	281.703	101.298
30 Aug. 1919.....	155.375	2.885	277.162	110.367
23 „ 1919.....	156.404	3.102	274.727	99.276
12 Oct. 1918..	97.556	13.908	184.682	81.927
20 Oct. 1917.....	81.588	16.809	176.785	52.919
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Beschik-baar metaal-saldo	Dek-kings-percentage
18 Oct. 1919		226.500		***	37.250	***
11 „ 1919		218.500		***	37.000	***
4 „ 1919		219.000		***	34.500	***
13 Sept. 1919	12.262	19.012	184.779	15.411	82.738	42
6 „ 1919	12.467	18.349	186.993	14.776	81.780	41
30 Aug. 1919	12.083	18.783	183.649	22.711	80.968	41
23 „ 1919	11.395	18.029	177.414	16.001	84.979	43
12 Oct. 1918	8.308	25.380	75.779	18.583	58.948	42
20 Oct. 1917	7.589	33.642	67.986	25.994	52.682	43
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van ²/₆ metaaldekking.

SURINAAMSCH BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opschb. schulden	Disconto's	Div. reke-ningen ¹⁾
6 Sept. 1919 ..	953	1.511	1.115	1.506	438
30 Aug. 1919 ..	951	1.491	1.177	1.514	485
23 „ 1919 ..	949	1.448	1.151	1.524	416
16 „ 1919 ..	945	1.497	1.129	1.516	423
7 Sept. 1918 ..	816	1.621 ²⁾	960	1.129	168
8 Sept. 1917 ..	679	1.260	867	910	729
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Hiervan zilverbons 261 dz. gld.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 27 October 1919.

Nog steeds is een zeer levendige stemming op de internationale beurzen het meest typeerende, dat opvalt, indien men zich zet tot het geven van een globaal overzicht. En waar de depreciatie van de verschillende valuta's voortdurend verdere vorderingen maakt, behoeft dit verschijnsel dan ook niet de minste verwondering te wekken, ondanks den deplorabelen toestand, waarin de meeste landen zich in financieel en economisch opzicht bevinden. Zoolang de geldovervloed zich blijft handhaven en het voorhanden kapitaal, bij ontstentenis van industriële objecten, belegging zoekt in de kringen van den beurshandel, valt het te voorzien, dat de levendigheid ter beurse nog wel eenigen tijd voortgang zal hebben. Toch komen in deskundige kringen steeds meer bedenkingen naar voren met betrekking tot den zonder eenig oordeel des onderscheids zich uitbreidenden beurshandel. Vooral te Berlijn gaan stemmen op, die er voor waarschuwen zich te doen medeslepen in den maalstroom der wilde speculatie. Daar ter plaatse hebben de werkzaamheden, vooral in de groote bankkantoren, zich dermate opgehoopt, dat er een geweldige achterstand is ontstaan, waarmede men het thans hoopt klaar te spelen, door de beurs aanvankelijk één dag en daarna wellicht regelmatig één dag per week te sluiten. Men heeft hiervoor thans den Zaterdag genoemd, hoewel het niet zeker is, of juist deze dag als de meest geschikte kan worden beschouwd. Het publiek houdt sinds lang absoluut geen rekening meer met de redenen, die tot de wilde koersbewegingen hebben geleid, hoewel deze, uit den aard der zaak ten slotte tot een nog ongunstiger situatie dan de tegenwoordige moeten leiden.

De Deutsche valuta vooral reageert in steeds toenemende mate, met het gevolg, dat niet alleen de z.g. „valuta“-waarden, doch in het algemeen alle fondsen, die in eenigszins betekenende mate in het buitenland worden verhandeld, met sprongen monteeren. In de achter ons liggende berichtperiode is hierin een zeer kortstondige onderbreking voorgekomen, tengevolge van het bericht, dat een creditovereenkomst tusschen Duitschland en Nederland had plaats gevonden ten bedrage van 60 miljoen gulden. Hoewel dit bedrag op zich zelve alleszins de moeite waard kan worden genoemd en het in het algemeen ook wel aanwijzing geeft, dat in principe met Duitschland tot onderhandelingen zal worden gekomen, is het totaal met betrekking tot den geweldigen nood, voornamelijk aan grondstoffen, die in het land onzer Oosterburen bestaat, toch van te geringe betekenis, dan dat het duurzaam gewicht in de schaal zou kunnen leggen. Zooals wij dan ook hierboven reeds releveerden, is de onderbreking der rijzing aan de Deutsche beurzen slechts uiterst kort geweest.

Voorals bestaat, behalve voor de directe „valuta“-waarden, zeer groote belangstelling voor de aandelen der kleurstoffenindustrie, die thans ook allerwegen overgaat tot uitbreiding van kapitaal. Over het algemeen wordt deze industrie dan ook nog beschouwd, als het meest waardevolle object, in verband met de deugdelijkheid der fabriekaten, dat Duitschland nog op te leveren heeft.

De beurs te Weenen heeft, wat de transacties in effecten betreft, nog niet veel variaties opgeleverd. Weliswaar zijn ook daar ter plaatse alle slechts even hiervoor in aanmerking komende fondsen op een ontzaglijke manier gemonterd, doch hiertegenover staat, dat de omzetten niet in dezelfde mate en zeer stellig niet in verhouding tot den handel te Berlijn, zijn toegenomen. Meer en meer houden men zich bezig met beschouwingen omtrent den tegenwoordigen stand en de naaste toekomst der Duitsch-Oostenrijksche valuta, welke kwestie dan ook reeds sinds langen tijd een levensprobleem is geworden. Nu het eigen betaalmiddel op geen enkele markt ter wereld gaarne meer wordt geaccepteerd, richt zich, zooals vanzelf spreekt, de belangstelling op vreemde valuta's, waartoe thans ook worden gerekend de betaalmiddelen van de afgescheiden staten, Tsjecho-Slowakye, Joego-Slowakye, Polen, enz., hoewel ook deze voorloopig nog in Kronen noteeren. Al deze doen echter meer of minder agio tegenover de Duitsch-Oostenrijksche Kroon, zoodat men er zelfs ernstig aan heeft gedacht, de ontangsten van het openbaar verkeer (zooals de tram te Weenen) niet meer in Kronen, doch b.v. in Francs te heffen, terwijl eenige handelaars er reeds toe zijn overgegaan, hun artikelen in buitenlandsche munt, met name in Zwitsersche Francs, te noteeren. Ondanks het groote valuta-verschil, dat den koers der onderscheiden fondsen automatisch omhoog voert, is het onder deze omstandigheden niet anders dan uiterst begrijpelijk, dat de

nood der tijden de belangstelling voor specifieke beursbelangen tot een minimum heeft doen inkrimpen.

Te Parijs echter is de stemming nog niet zoo pessimistisch geworden, dat voor de affaires ter beurse geen belangstelling meer bestaat. Integendeel is het ook daar, als gevolg van de voortschrijdende depreciatie in het wereldverkeer van den Franc, tot een opleving in valutawaarden gekomen, die zich ten slotte ook heeft uitgebreid tot andere objecten. Te Parijs heerscht op het oogenblik een geldovervloed, die het uiterst gemakkelijk maakt, zich tegen rentevergoeding kapitaal te verschaffen voor speculatieve doeleinden en dat hiervan op ruime wijze gebruik wordt gemaakt, bewijst wel in de eerste plaats het koersverloop b.v. van aandelen Royal Dutch, die aan de Seine zeer aanmerkelijk boven Amsterdamsche pariteit worden verhandeld. Dit enkele voorbeeld stelt overigens reeds voldoende in het licht, op hoe onverantwoordelijke wijze ook te Parijs aan de speelzucht bot wordt gevierd. In normale tijden zouden anders de cijfers van den in- en uitvoer aanleiding hebben gegeven tot zeer pessimistische beschouwingen omtrent de toekomst van 's Rijks financiën; thans heeft men in de groote kringen van het publiek, dat ten slotte den beurshandel formeert, niet meer dan een enkelen blik hiervoor over:

De algemeen-financieele toestand kan overigens niet als rooskleurig worden aangemerkt. De staatslasten stijgen bij den dag en de aanbevolen middelen om in de gapende tekorten te voorzien, worden steeds fantastischer. Zelfs is het voorstel van den heer André Lefèvre, ter schepping van een premieleening ten bedrage van 60 milliard francs, met wekelijksche, zeer hooge uitlotingen, nog niet geheel uit de discussies verdwenen, hoewel in ernstige kringen steeds gewezen wordt op de uiterst geringe waarschijnlijkheid een premieleening van dergelijken omvang te plaatsen en hoewel het voorstel ook in principe à faire wordt genomen. In de eerste plaats zou het Frankrijk officieel terugbrengen tot het niveau van noodlijdende natie en secundo zou het geld, indien het al verkregen mocht worden, niet goedkoop genoemd kunnen worden.

Naast de hierboven reeds genoemde groep van petroleumwaarden, waren voorts aandelen in Zuid-Afrikaansche mijnondernemingen sterk gevraagd.

Ook te Londen hebben laatstgenoemde, waarden een ruime en willige markt gehad. Dit moet worden toegeschreven aan de verhooging van den goudprijs, waardoor de betrokken maatschappijen bij de levering van haar product aan het Engelsche gouvernement een meerdere winst kunnen behalen. Overigens heeft de Londensche effectenbeurs wel een uitzondering gemaakt op den algemeenen regel, door eerder een lusteloos aanzien te vertoonen. De naverking van de spoorwegstaking doet zich nog steeds gevoelen, waarbij thans nog is gekomen de teleurstellende uitslag van de eerste tusschentijdsche verkiezing na deze staking, welke uitslag voor de Regeering niet al te schitterend is geweest. Wel heeft de Regeeringscandidaat de overwinning behaald, doch de meerderheid is slechts uiterst gering geweest.

Bovendien hebben de mijnwerkers weder blijken gegeven, zich niet te kunnen vereenigen met de thans geldende arbeidsvoorwaarden, zoodat ook in deze branche het wel eens tot heftige conflicten en tot het uiterste middel, staking, zou kunnen komen. Een en ander heeft de beurs een zeer gereserveerd aanzien gegeven, met uitzondering dan voor Zuid-Afrikaansche mijnwaarden.

Te New York is de tendens vast, doch zonder groote variaties geweest. Alleen tegen het einde der berichtperiode heeft een gedecideerd ongeanimeerde stemming de overhand gekregen, vooral in verband met de donkere arbeidsvooruitzichten. Van alle kanten komen de industriële arbeiders thans met zeer verstrekkende eischen naar voren getreden, waarbij in de eerste plaats weer de mijnwerkers gewicht in de schaal leggen. Een zeer onaangename verscherping van het tot nu toe embryonale conflict is ontstaan door het mislukken der industriële conferentie, als gevolg van de weigering der werkgevers om de vakbonden in principe te erkennen. Wellicht worden de donkere wolken nog door een verstandige bemiddeling eener- en een gematigde opvatting anderzijds verdreven, doch de beurs heeft de vooruitzichten reeds verdisconteerd door een lagere waardering der betrokken industriële fondsen.

Ook een technische omstandigheid heeft hiertoe medegewerkt, met name de stroefheid der geldmarkt. Op sommige dagen is het zelfs voorgekomen, dat geld „on call“ niet onder 20 pCt. werd afgedaan. De oorzaken voor deze stroefheid zijn van verschillenden aard. In de eerste plaats verwacht men een verhooging der disconto-rente voor obligaties der oorlogsleeningen, daar de buitengewone concessies met betrekking tot de beleening hiervan binnenkort afloopen.

V66r alles echter schijnt bij de financiële leiding het voorneemen te bestaan, nu men geen rekening meer heeft te houden met Regeeringsbestellingen, de inflatie principieel te bestrijden, hetgeen men tracht te doen door middel van hooge rentekoersen. Temeer bestaat voor dezen maatregel aanleiding, waar de metaalvoorraad, die als dekking voor deposito's en bankbiljettencirculatie wordt gehouden, thans slechts 49 pCt. bedraagt, het laagste percentage sinds het bestaan van het tegenwoordige financiële systeem.

Te onzent heeft de markt voor staatsfondsen een ongeanimeerd verloop gehad. Eensdeels moet dit, voor de inheemsche soorten althans, worden toegeschreven aan de hoogere geldkoersen, anderdeels aan de publicatie van de voorwaarden voor de eerstdaags te verwachten nieuwe 5 pCt. Staatsleening. Hoewel deze voorwaarden geenszins ongunstig genoemd mogen worden, hebben zij de uitwerking gehad, dat de oudere Nederlandsche schuldbrieven eenigszins op het tweede plan zijn geraakt, voornamelijk wel door de toezegging van den Minister van Financiën, dat hij het eventuele overschot der leening zou aanwenden tot inkoop ter beurze van de nieuwste obligaties, indien deze onder pari verkrijgbaar zouden zijn. Hierdoor wordt weliswaar een stimulans tot inschrijving geschapen, doch tevens het verlangen gewekt de oudere soorten te verwisselen in de obligaties der thans aangekondigde leening.

Van de buitenlandsche soorten is de belangstelling voor Russische fondsen weder eenigszins bekoeld, nu gebleken is, dat het bewind der Bolsjewiki nog niet zoo spoedig ten val kan worden gebracht. Echter blijft een zekere mate van geïnteresseerd afwachten overheerschend, vooral waar de buitenlandsche beurzen, met name Londen, de waardeering der Russische schuldbrieven voortdurend hooger stelt dan onze markt. Voor Oostenrijksche en Duitsche staatspapieren bestond geenerlei belangstelling, mede in verband met de reactie der wisselkoersen.

	21 Oct.	24 Oct.	27 Oct.	Rijzing of daling.
5 ⁰ / ₁₀ Ned. W. Sch. . . .	92 ¹ / ₈	91 ¹ / ₁₀	90	- 2 ¹ / ₈
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ „ „ „ 1916	87 ¹⁵ / ₁₀	87	86 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₁₀
4 ⁰ / ₁₀ „ „ „ 1916	80 ¹ / ₁₀	79 ³ / ₄	79	- 1 ¹ / ₁₀
3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ „ „ „	68 ¹ / ₄	68 ³ / ₄	67 ³ / ₄	- 1 ¹ / ₂
3 ⁰ / ₁₀ „ „ „	60 ³ / ₈	60	58 ³ / ₈	- 1 ³ / ₄
2 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ Cert. N. W. S.	51 ³ / ₄	51 ³ / ₁₀	51 ¹ / ₈	+ 1 ¹ / ₈
5 ⁰ / ₁₀ Oost-Indië 1915	93 ³ / ₈	93 ¹ / ₈	92	- 1 ¹ / ₈
4 ⁰ / ₁₀ Hongarije Goud	12	14	14	+ 2
4 ⁰ / ₁₀ Oostenr. Kronenrente	9 ⁷ / ₈	9 ¹ / ₂	9 ⁵ / ₁₀	- 1 ¹ / ₁₀
5 ⁰ / ₁₀ Rusland 1906	29 ⁷ / ₈	29 ¹ / ₈	27	- 2 ⁷ / ₈
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ Iwangorod Dombr.	23 ¹ / ₈	20 ¹ / ₈	20 ¹ / ₈	- 3
4 ⁰ / ₁₀ Rusland Cons. 1880	20 ¹ / ₈	23 ¹ / ₄	21	+ 1 ⁷ / ₈
4 ⁰ / ₁₀ Rusl. bij Hope & Co.	26	24 ¹ / ₈	23 ¹⁵ / ₁₀	- 2 ¹ / ₁₀
4 ⁰ / ₁₀ Servië 1895	40	40	40	—
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ China Goud 1898	68 ⁷ / ₈	67 ³ / ₈	67 ⁷ / ₈	- 1
4 ⁰ / ₁₀ Japan 1899	60	60	62	+ 1 ¹ / ₂
4 ⁰ / ₁₀ Argentinië Buitenl.	60 ¹ / ₂	61 ³ / ₄	61	+ 1 ¹ / ₄
5 ⁰ / ₁₀ Brazilië 1895	60	61	61 ¹ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
5 ⁰ / ₁₀ „ 1913	51 ³ / ₄	51 ³ / ₄	—	—

De lokale markten daarentegen waren vrij wat levendiger van aard. Voornamelijk de petroleumafdeeling mocht zich in uitermate goede belangstelling verheugen. Ondanks het feit, dat de circuleerende geruchten omtrent de emissie van nieuwe aandelen der Koninklijke Petroleum Maatschappij het tijdstip dier uitgifte naar het vroege voorjaar van 1920 verlegden, werden groote posten der betrokken aandelen uit de markt genomen, veelal voor Parijsche rekening en dit in verband met het in bovenstaande regelen gememoreerde koersverschil. Doch ook te New York bleek de belangstelling voor dit fonds groot te zijn, zoodat niet slechts de arbitrage met vrucht op onze markt kon opereeren, doch ook het publiek met meerdere gerustheid nieuwe engagementen opende. Tegen het slot der berichtperiode is weliswaar een zekere inzinking te constateeren geweest, doch de grondtoon is niettemin vrij vast gebleven.

In verband met deze houding voor het hoofdfonds waren ook de overige petroleumwaarden goed gezocht. Niet alleen de dochtermaatschappijen als Dordtsche Petroleum Industrie-Maatschappij, Moeara-Enim, e.d., doch ook aandelen Geconsolideerde werden tot hooger niveau in vaak zeer beteekenende posten gekocht. Aan den anderen kant gaf hietoe ook aanleiding de koersstijging van buitenlandsche soorten als Steaua Romana, die op aanwijzingen van Berlijn en in verband met de berichten omtrent een belangengemeenschap tusschen deze onderneming en de K.P.M. aanmerkelijk konden monteeren.

Naast de petroleumafdeeling heeft de cultuurmarkt vrij sterk de aandacht getrokken, hoewel de koersvariaties hier toch veel bescheidener zijn gebleven. Met name de suikerafdeeling heeft van de weder ontwaakte belangstelling kun-

nen profiteeren, als gevolg van het gerucht, dat de Java-suiker-producenten-vereeniging weder tot verhooging van den minimum-verkoopprijs van het product met f 2 per picol zou overgaan. Bij de thans geldende constellatie op de wereldmarkt lijdt het bijna geen twijfel, of deze prijs zal bij eventuele vaststelling ook bedongen kunnen worden. Tegen het slot der berichtperiode echter oefende het bericht, dat de Nederlandsch-Indische Regeering zou overwegen de opvordering van een aanmerkelijk kwantum suiker tot lagen prijs ten behoeve van de Indische bevolking, enigen druk op het koersniveau uit, dat echter gering bleef in verband met het scepticisme, dat goed-ingewijde kringen tegenover het volvoeren van deze plannen stelden.

Vooral de gewoonlijk minder courant verhandelde waarden konden zich in groote belangstelling verheugen, o.a. aandelen Krian Suikerfabriek, Medarie, enz.

De scheepvaartmarkt werd door de beweging in petroleum- en cultuurwaarden eenigszins op den achtergrond gedrongen, doch ook hier was hetzelfde verschijnsel te onderscheiden: naast een eenigszins verminderende vraag kon geen aanbod van betekenis worden ontdekt. De koersen bleven diensgevolge zeer goed op peil, al waren de fluctuaties dan ook niet van groote betekenis.

	21 Oct.	24 Oct.	27 Oct.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	502	504	498	- 4
„ „ „ „ gem.eig.	487	485	479	- 8
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. . .	308	307 ¹ / ₂	308	—
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij. . .	181	181	172	- 9
Hollandsche Stoomboot-Mij. . .	247	247	256	+ 9
Java-China-Japan-Lijn	360	360 ¹ / ₂	358 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd	208	205 ³ / ₄	206 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	273	273	273	—
Kon. Paketvaart-Mij.	261 ³ / ₄	259 ³ / ₄	254	- 7 ³ / ₄
Maatschappij Zeevaart	357	357	355	- 2
Nederl. Scheepvaart-Unie . . .	323	322 ³ / ₄	319 ³ / ₄	- 3 ¹ / ₄
Nievelt Goudriaan	626	622	620	- 6
Rotterdamsche Lloyd	337	337	336 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Stoomv.-Mij. „ „ „ Hillegersberg . . .	365	365	365	—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	385	387 ¹ / ₂	382 ³ / ₄	- 2 ¹ / ₄
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	170	168	170	—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	440	440	429 ¹ / ₂	- 10 ¹ / ₂

Op de markt voor industriële waarden hebben eenige aanzienlijke koersveranderingen plaats gevonden. In de eerste linie mogen hier wel geplaatst worden aandelen Philips' Gloeilampenfabriek, die echter op den laatsten beursdag eenige reactie aantoonde. Daarnaast vielen aandelen Volt op door een goede stemming. Vervolgens werden aandelen Internationale Tabakshandel-Maatschappij en aandelen Philips' Cigarettenfabriek tot hogere koersen uit de markt genomen, klaarblijkelijk door insiders, die tevoren van de fusie tusschen deze beide ondernemingen op de hoogte waren. De omzetten in deze aandelen zijn echter tot een minimum beperkt gebleven; de koersverheffing in deze fondsen kan dan ook als min of meer kunstmatig worden beschouwd.

Voor de tabaksafdeeling bestond op sommige dagen wel wat interesse, zoodat de meeste koersen in deze markt zich of goed konden handhaven, of zelfs nog iets konden monteeren. Hierdoor werd ook de aandacht gevestigd op aandelen Deli Cultuur-Maatschappij, die mede eenige procenten konden stijgen.

De rubbermarkt was aanvankelijk stil en met afbrokkende tendens. Toen echter in eenigszins ruimeren kring doordrong, dat het uitvoerrecht op het ruwe product z66 gering zal worden, dat van een zwaren druk op de productiecosten geen sprake zal zijn en toen bovendien de prijsbeweging te Londen eenige neiging tot monteeren begon te vertoonen, ontwaakte ook aan onze beurs de belangstelling voor de betrokken aandelen, zoodat deze de markt in opgewekte stemming, zij het op niet sterk verhoogde koersen, verlaten.

	21 Oct.	24 Oct.	27 Oct.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	191 ³ / ₄	191 ³ / ₄	191 ³ / ₄	—
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand. . . .	228 ³ / ₄	229 ⁷ / ₈	230 ¹ / ₄	+ 1 ¹ / ₂
Rotterd. Bankvereeniging	149 ³ / ₄	149 ¹ / ₂	149 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₄
Amst. Superfosfaatfabriek	145 ¹ / ₄	149 ⁷ / ₈	149 ⁷ / ₈	+ 4 ³ / ₈
Van Berkel's Patent	155 ⁷ / ₈	155 ¹ / ₄	155 ¹ / ₄	- 5 ⁷ / ₈
Insulinde Oliefabriek	247	244 ¹ / ₂	247 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	102	102	102	—
Ned. Scheepsbouw-Mij.	170	165	170	—
Philips' Gloeilampenfabriek	741	753 ¹ / ₂	730	- 11
R. S. Stokvis & Zonen	545 ¹ / ₂	539	546	+ 1 ¹ / ₂
Vereenigde Blikfabrieken	131 ¹ / ₂	132 ¹ / ₂	132	+ 1 ¹ / ₂
Compania Mercantil Argent.	209 ¹ / ₂	202 ³ / ₄	205	- 4 ¹ / ₂
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	209 ¹ / ₂	291 ¹ / ₄	289 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₄

	21 Oct.	24 Oct.	27 Oct.	Rijzing of daling.
Handelsver. Amsterdam ..	605 1/2	615 1/4	612 3/4	+ 7 1/4
Holl. Transatl. Handelsver.	123 1/2	125	124 1/2	+ 1
Linde Teves & Stokvis ..	205	204	207 1/2	+ 2 1/2
VanNierop&Co's Handel-Mij	186	185	184 1/2	- 1 1/2
Tels & Co's Handel-Mij	153 1/2	155 3/4	155	+ 1 1/2
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	344	337 1/2	334	- 10
Kon. Petroleum-Mij.	849	854	843	- 6
Orion Petroleum-Mij.	90 1/8	90	90	- 1/8
Steaua Romana Petr.-Mij. ...	181 1/2	181 1/2	181 1/2	
Amsterdam-Rubber-Mij.	245 3/4	247 3/4	250 1/2	+ 4 3/4
Nederl.-Rubber-Mij.	116	119	119 3/4	+ 3 3/4
Oost-Java-Rubber-Mij.	322 1/2	327 1/4	329 1/2	+ 7
Deli-Maatschappij	512 1/2	515 3/4	517 1/4	+ 4 3/4
Medan-Tabak-Maatschappij.	271	270	268	- 3
Senembah-Maatschappij ..	486 7/8	487	482	- 4 7/8

De Amerikaanse afdeling bleef doorgaans stil. Alleen in Steels en Marinewaarden kwamen omzetten van eenige beteekenis tot stand, waarbij echter de koersen van Wallstreet als leidraad werden aangenomen. Nu de arbitrage wat vrijer kan optreden, kunnen af en toe ook affaires in minder courante soorten worden geregistreerd.

	21 Oct.	24 Oct.	27 Oct.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	142 7/8	140 1/4	140	- 2 7/8
Anaconda Copper	149 1/2	148 1/2	145 1/8	- 4 3/8
Un. States Steel Corp.	115 13/16	114 11/16	111 15/16	- 3 7/8
Atchison Topeka	96	98	94 5/8	- 1 3/8
Southern Pacific	113	113 1/2	113	
Union Pacific	133 1/4	133	132 3/4	- 1/2
Int.Merc.Marine afgest.	66	65 7/16	64 1/16	- 1 15/16
" " " prefs.	174	171 1/8	168 3/8	- 5 3/8

De geldmarkt is, zoals hierboven reeds werd vermeld, eenigszins stroef geworden, doch bleef vrij stabiel. Prolongatie noteerde doorlopend circa 5 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 28 October 1919.

Ook in de afgelopen week luiden de berichten van de meeste landen gunstig betreffende de graan oogsten. In sommige streken van Europa is het najaar te droog geweest, waardoor de werkzaamheden op het land vertraagd werden. Dit zal tenslotte wel geen belangrijke rol spelen.

Over het algemeen verwacht men, dat de uitzaai van tarwe aanmerkelijk minder zal zijn, daarentegen die van gerst en haver grooter. Waarschijnlijk zullen evenwel de boeren als gewoonlijk met den wisselbouw rekening houden, zoodat het verschil wel niet zoo groot zal zijn als door sommigen verwacht wordt. Uit Noord- en Zuid-Amerika blijven de oogstberichten gunstig. Vooral uit het laatste land en tenzij er ongunstig weder intreedt, kan men zoowel voor tarwe als voor lijnzaad en haver zeer groote oogsten verwachten. Australië heeft regen gehad, doch die schijnt te laat gekomen te zijn voor den tarweoogst, die door de droogte der vorige maanden zeer geleden schijnt te hebben.

Na de scherpe daling van de tarweprijzen in Argentinië, was het begrijpelijk, dat er deze week eenige reactie plaats vond. Deze was ook het gevolg van flinke aankopen der Geallieerden, welke waarschijnlijk gestimuleerd werden door de staking te New York, waardoor de uitvoer van de Vereenigde Staten althans tijdelijk aanmerkelijk verminderd is. De wereldverscheppingen der laatste weken zijn, grootendeels tengevolge van bovengenoemde staking, zeer veel geringer, doch aangezien er een periode van groote verscheppingen aan voorafging, zal dit voorloopig nog wel geen schaarschte tengevolge hebben. Duitschland toont ondanks de slechte valuta aanmerkelijk meer belangstelling om tarwe te koop en het spreekt vanzelf, dat ook voor die aanvoeren meerdere tonnenmaat noodig zal zijn. Dit is een van de vele redenen waarom graanvrachten vast zijn. De meest belangrijke reden is overigens het lange opont-houd, dat de meeste booten door de verschillende stakingen gehad hebben.

Over maïs valt er in de exportlanden weinig te vermelden. De prijzen zijn daar vrijwel constant gebleven. De laatste dagen toont Buenos Aires enige neiging tot stijgen. Te Chicago is de December-termijn niet van beteekenis gedaald, niettegenstaande de slechte markt voor varkens en varkensproducten. In Europa is de vraag voor maïs voor spoedige levering sterk toegenomen, doch gebrek aan scheepsruimte belette het tot stand komen van groote zaken. Gerst bleef zeer vast gestemd, evenwel met geringen omzet. Haver blijft zeer traag voor Argentijnsche, doch vaster voor Noord-Amerikaansche.

Lijnzaad. De prijzen voor lijnzaad zijn vrijwel onveranderd gebleven, niettegenstaande ze sommige dagen aanmerkelijk teruggingen, doch deze teruggang werd daarna wederom ingehaald.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Oct.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Maïs Nov.	Lijnzaad Nov.
25 Oct. '19	226	125 3/4	71 1/4	13,85	7,45	25,20
18 " '19	226	137	71 3/4	13,20	7,25	25,20
25 Oct. '18	226	122 7/8	71 3/4 ³⁾	11,25	5,55	20,50
25 Oct. '17	—	119 3/4	59 1/2	10,90 ⁴⁾	7,80	17,70 ⁵⁾
25 Oct. '16	180 3/4 ¹⁾	87 7/8	54	14,45	6,90	20,50
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 3/8 ¹⁾	36 1/2 ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ per Nov. ⁴⁾ per Jan. ⁵⁾ per Oct.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	27 Oct. 1919	20 Oct. 1919	27 Oct. 1918
Tarwe	—	—	—
Rogge (No. 2 Western) ..	—	—	—
Maïs (La Plata)	375,—	348,—	—
Gerst (48 lb. feeding)	440,—	440,—	—
Haver (38 lb. white clipped)	22,25	21,50	—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	290,—	282,50	—
Lijnzaad (La Plata)	825,—	825,—	—

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	20-25 Oct. 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tjdperk 1918	20-25 Oct. 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tjdperk 1918	1919	1918
Tarwe	14.086	139.426	9.044	13.028	104.098	2.920	243.524	11.964
Rogge	—	10.632	—	—	19.953	—	30.585	—
Boekweit	177	4.170	—	—	—	—	4.170	—
Maïs	1.960	126.414	—	—	5.908	459	132.322	459
Gerst	—	71.484	—	—	62.315	—	133.799	—
Haver	294	37.430	—	—	7.333	—	44.763	—
Lijnzaad	5.831	74.018	—	4.260	23.663	—	97.681	—
Lijnkoek	3.122	56.720	—	—	-200	—	56.920	—
Tarwemeel	102	47.839	756	—	37.435	6.068	85.274	6.824
Andere meelsoorten	—	33.987	19.716	—	10.708	4.286	44.695	24.002

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor het Buitenland.

Tarwe	4.207	222.637	244.476	—	—	—	222.637	244.476
Maïs	—	14.372	90.191	—	—	—	14.372	90.191
Rogge	—	56.712	5.174	—	—	—	56.712	5.174
Tarwemeel	—	144.506	68.918	—	—	8.807	144.506	77.725
Gerst	—	62.537	24.172	—	—	—	62.537	24.172
Haver	—	123.757	—	—	—	—	123.757	—
Lijnkoeken	—	2.412	—	—	—	—	2.412	—
Andere meelsoorten	—	119.991	40.478	—	—	9.510	119.991	49.988

Nog steeds vinden de belangrijkste zaken van Argentinië plaats met Noord-Amerika. Weliswaar is ook in Europa de stemming vaster, doch men bepaalt zich nog bijna uitsluitend tot den verkoop van partijen, welke in de Europeesche havens zijn aangekomen. De voorraad van den ouden oogst in Argentinië is gering en bij eenige vraag zou in den prijs daarvan een aanmerkelijke stijging kunnen ontstaan. De vooruitzichten van den nieuwen oogst zijn prachtig. Er geschieden hierop nu regelmatig zaken, ook naar Europa, doch deze zijn nog niet van groote afmetingen.

Nederland. De vraag naar maïs, die de laatste weken reeds aanmerkelijk beter was, heeft eindelijk tot een flinke prijsstijging voor aangekomen partijen aanleiding gegeven. In loco en stoomende partijen vond een levendige handel plaats. Ook voor November- en December-aflading waren de vraagprijzen hooger tengevolge van het geringe aanbod van vrachtruimte, doch op dezen termijn kwamen slechts weinig zaken tot stand. Tengevolge van de plotselinge stijging is het ook wederom mogelijk geworden maïs van Antwerpen naar Rotterdam aan te voeren.

Voor gerst bleef behoudens een enkele uitzondering de Regeering de eenige verkoopster tot onveranderde prijzen. Ofschoon de prijs veel te hoog lijkt in verhouding tot maïs, wordt er regelmatig verkocht.

Haver verbeterde wederom in prijs, voornamelijk bij gebrek aan aanbod.

In lijnzaad bepaalt de handel zich bijna uitsluitend tot hier en in Antwerpen aangekomen partijen, welke tot iets hogere prijzen dan verleden week werden verhandeld. Op aflading kwam slechts een enkele zaak tot stand.

Lijnkoeken waren vaster gestemd in verband met het minder gunstige weer.

SUIKER.

De weersgesteldheid bleef gunstig voor het binnenhalen van den bietsuikeroogst in ons land.

De suikermarkten zijn overal zeer vast, doch afdoeningen zijn niet van groote beteekenis. Aan den eenen kant wordt er niet veel aangeboden, terwijl aan den anderen kant koopers slechts schoorvoetend de voor het aangeboden gevraagde hooge prijzen aanleggen.

Witte Javasuiker voor prompten afscheep naar Frankrijk werd tot Sh. 71/6 c.i.f. verkocht.

In Engeland aangekomen partijen Javasuiker werden tot Sh. 103/- landed terms van de hand gedaan, hetgeen gelijk staat met ongeveer Sh. 75/- c.i.f.

De totale afdoeningen van de V.J.P. uit den Javaoogst 1920 omvatten thans ruim 4.500.000 picols.

De Amerikaanse Regeering heeft voorloopig afgezien van het uitvaardigen van een uitvoerverbod. De markt is echter zeer vast; voor Januari-afschep wordt 7½ c., voor lateren afscheep 7¼ c. f.o.b. Cuba gevraagd. Alhoewel reeds ongeveer 1.200.000 tons uit den nieuwen Cuba-oogst verkocht zijn, schijnt de Royal Commission slechts weinig gekocht te hebben.

Op Cuba bedroegen de aanvoeren in de week, eindigende 18 Oct., 16.000 tons en het totaal sedert 1 Dec. '18 3.848.788 tons, terwijl op 21 Oct. nog slechts 1 fabriek malende was.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per October	Londen			New York. 96% Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Javas Job.	Americ. Granulated cij.	
24 Oct. 1919....	f —	64/9	59/-	64/-	7,28
17 " 1919....	" —	64/9	59/-	63/-	7,28
24 Oct. 1918....	" —	64/9	—	—	7,28
24 Oct. 1917....	" —	53/9	17/-	—	—
21 Juli 1914....	" 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duiring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad.	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
25 Oct. 1919	409.000	12.075	1.943.000	17.150	14 ²⁷ / ₃₂
18 " 1919	462.000	11.650	2.018.000	1)	14 ⁷ / ₈
11 " 1919	472.000	11.450	2.000.000	16.750	14 ²⁷ / ₃₂
25 Oct. 1918	782.000	7.175	4.558.000	1)	12 ²⁷ / ₃₂

1) niet genoteerd.

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
25 Oct. 1919....	59.000	813.000	116.000	2.133.000
25 Oct. 1918....	1.000	620.000	218.000	3.152.000

RÜBBER.

De vaste stemming voor plantagesoorten bleef ook in de afgelopen week aanhouden en een verdere stijging vond plaats. De noteeringen stegen tot 2/4¼, zoowel prima Crêpe als smoked sheets loco. Belangrijke verkoopen naar New York op c.i.f. condities werden afgesloten en men betaalde tot 2/5½ c.i.f. voor verscheping van November tot Maart.

De noteering voor hard cure fine Para bleef onveranderd en het verschil tusschen deze soort en first latex is thans tot een minimum beperkt.

	einde voorafg. week	
Prima Crêpe loco/Dec. ..	2/4 ¾	2/3 ¼
smoked Sheets „ „ ..	2/4 ¾	2/3 ¼
Prima Crêpe Jan./Juni ..	2/5	2/4
Para	2/6	2/6 ½

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 8 October 1919.

Amerikaansche katoen heeft gedurende de afgelopen week sterk gefluctueerd. De ziekte van President Wilson en de berichten omtrent arbeidsmoeilijkheden in de Vereenigde Staten, veroorzaakten een daling te New York van ongeveer 120 punten, maar Liverpool bleef vast, ook al tengevolge van de oplossing van het spoorwegconflict. Het bureaubericht, dat op 2 dezer werd uitgegeven, geeft een oogstconditie aan van 54,4 %, evenals verleden jaar, terwijl volgens de Ginn's-berichten slechts 1.854.000 balen gegend zijn tegen 3.771.000 balen verleden jaar, doch deze berichten hadden slechts weinig invloed op de markt. De weerberichten zijn de laatste weken niet gunstig, maar het aanbod van het Zuiden wordt toch wat grooter, waardoor de markt eenigszins gedrukt wordt.

De vraag naar Amerikaansche garens, speciaal voor binnenlandsch gebruik, was gisteren zeer levendig. Prijzen zijn ½ à 1 d. per lb. gestegen en er is nog wel verschil tusschen noteeringen van verschillende spinnerijen. Voor de goede twistgarens worden de verhoogingen grif betaald, ook al door de schaarschte van langstapelige katoen. Getwijnde garens zijn zoowel voor Bombay als voor China gekocht, terwijl ook voor de meer nabij gelegen markten verschillende zaken gedaan werden. Egyptische garens blijven zeer vast, terwijl daarin nog groote orders worden afgesloten.

Er is een levendige vraag naar goede 60er twist en ook naar Egyptische bundelgarens, zoodat het voor nieuwe orders moeilijk wordt, levering voor Januari aanstaande te bedingen.

Nu de spoorwegstaking over is, is de vraag naar manufacturen zeer verbeterd. Er komen orders in voor alle markten, speciaal van China en de kleinere markten van het verre Oosten. Enkele weverijen hebben hare productie tot in Juni 1920 geheel verkocht. Daartegenover heeft Indië, niettegenstaande de zeer goede berichten omtrent de „Monsoon“, nog weinig gekocht. Men schijnt daar nog niet te begrijpen, dat het hier steeds moeilijker zal worden, groote orders onder te brengen.

Manchester, d.d. 15 October 1919.

Amerikaansche katoen blijft geregeld stijgen en prijzen zijn weer een penny hooger dan een week geleden. Er zijn veel orders aan de markt, terwijl bovendien de weerberichten ongunstig zijn en houders dus niet bereid zijn om goedkoop af te geven. Liverpool is zeer vast en de dagelyksche verkoopen zijn steeds belangrijker, terwijl men algemeen vreesd, dat niet alleen de kwantiteit, maar ook de kwaliteit van den nieuwen oogst niet zal meevallen. Egyptische katoen blijft goed gevraagd en prijzen zijn weer hooger.

Prijzen van Amerikaansche garens blijven vast en gaan geheel mede met prijzen van ruwe katoen. Er zijn dan ook weer groote zaken gedaan hoofdzakelijk voor binnenlandsch gebruik en prijzen zijn over het algemeen een penny per lb. hooger. De exportvraag beperkt zich hoofdzakelijk tot 40/2 en 42/2 en groote hoeveelheden van deze beide nummers zijn zoowel voor China als voor het vasteland verkocht. 32/2 en hogere nummers worden minder gevraagd en hetzelfde geldt voor cops voor Holland. Oock Scandinavië koopt

weinig, daar de locale spinnerijen goedkooper zijn dan de Engelsche. Spinners van Egyptische garens hebben groote orders aangenomen en hun prijzen zijn minstens 1 1/2 d. per lb. hooger.

Er bestaat groote vraag voor garens voor de naaigaren-fabrieken, terwijl goede 60er twist bij de tegenwoordige prijzen nog steeds grif koopers vindt.

De doekmarkt blijft vast en er zijn groote zaken afgesloten, zoodat het steeds moeilijker wordt een behoorlijken leve tijd te bedingen. Geheel afgescheiden van den toekomstigen loop van prijzen van ruwe katoen en garens, moet men toch toegeven, dat de productie van manufacturen bij den tegenwoordigen arbeidstijd zeer belangrijk is verminderd, en dat het dus zeer moeilijk wordt aan de vraag te voldoen. Over de geheele wereld schijnt een manco aan katoenen goederen te bestaan en vele markten koopen dus maar, daar zij anders vreezen in het geheel geen levering te zullen krijgen. Uit de prijzen, die deze week betaald zijn, zou men wel moeten besluiten, dat koopers voorloopig nog geen lagere prijzen verwachten, daar vele fabrikanten tot en met Juli, 1920 zijn uitverkocht. Ook van Indië, dat de laatste maand n weinig gekocht had, zijn groote orders binnengekomen, zoodat fabrikanten ook voor deze markt geheel bezet raken.

8 Oct. 15 Oct.	8 Oct. 15 Oct.
Liverpoolnoteringen (loco) T.T.op Indië . . .	2/0 3/4 2/0 1/4
F.G.F. Sakellaridis 30,00 31,00 T.T.op Hongkong	4/2 1/2 4/2 1/2
G.F. No.1 Oomra 14,70 15,10 T.T.op Shanghai	6/4 6/3

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	27 Oct. '19	20 Oct. '19	13 Oct. '19	28 Oct. '18	27 Oct. '17
New York voor Middling ..	37,40 c	35,— c	33,90 c ¹⁾	31,70 c	28,60 c
New Orleans voor Middling	37,50 c	35,63 c	34,37 c ¹⁾	30,25 c	27,75 c
Liverpool voor Middling	24,42 d	22,72 d	21,86 d	23,97 ²⁾ J	20,92 d ³⁾

- ¹⁾ 11 October 1919.
- ²⁾ Good Middling Texas.
- ³⁾ 26 October 1917 Good Middling.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '19 tot 24 Oct. '19	Overeenkomstige perioden	
		1918	1917
Ontvangsten Gulf-Havens..	1193	1354	1719
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	994	441	783
„ „ t. Vasteland.		387	388
„ „ Japan etc...		43	34

Voorraden in duizendtallen	24 Oct. '19	25 Oct. '18	26 Oct. '17.
Amerik. havens.....	1205	1145	860
Binnenland.....	958	1026	706
New York.....	?	92	99
New Orleans.....	?	281	174
Liverpool.....	685 ¹⁾	197	359

¹⁾ 25 October 1919.

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/ R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
20/25 Oct. 1919	—	—	¹⁾ f 75,—	²⁾ 8/6	180/—	²⁾ 65/—
13/18 „ 1919	—	—	¹⁾ f 75,—	²⁾ 8/6	180/—	²⁾ 65/—
21/26 Oct. 1918	—	—	—	50/—	—	225/—
22/27 Oct. 1917	—	—	—	30/—	—	145/—
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/—	12/—

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
20/25 Oct. 1919	52/6	77/6	67/6	47/6	f 10,—	Kr. 70
13/18 „ 1919	54/—	63/—	59/—	41/—	„ 10,—	„ 70,—
21/26 Oct. 1918	69/—	101/3	200/—	120/—	—	„ 125,—
22/27 Oct. 1917	69/—	101/3	—	—	„ 32,50	—
Juli 1914	fr. 7,—	7/—	7/3	14/6	3/2	4/—

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
20/25 Oct. 1919.....	125/—	180/—	—	230/—
13/18 „ 1919.....	125/—	215/— ⁴⁾	—	230/—
21/26 Oct. 1918.....	275/—	500/—	—	190/—
22/27 Oct. 1917.....	—	550/—	—	185/—
Juli 1914.....	14/6	16/3	25/—	22/3

- ¹⁾ Per ton stukgoed. ²⁾ Voor Britsche schepen.
- ³⁾ Voor neutrale schepen onder geallieerd time charter.
- ⁴⁾ Vrij.

Graan Petrograd per quarter van 498 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

In de afgelopen week is de toestand in de scheepvaart op den Rijn nog dezelfde gebleven, aangezien het water steeds vallende bleef. Dientengevolge overtrof de vraag verre het aanbod van scheepsruimte, waardoor de vrachten nog stegen en gemiddeld 28 pf. per ton per dag van Duisburg naar Mannheim werd genoteerd, terwijl de sleeploonen van Duisburg naar Mannheim varieerden tusschen 60 en 65 pf. per ton.

Van Rotterdam naar de Ruhrhavens was de toestand eveneens onveranderd. De scheepshuren bedroegen ca. 8 cents per ton per dag voor een reis van Rotterdam-Ruhrort naar Mannheim/Strassburg, terwijl de sleeploonen werden genoteerd met 50-cents-tarief plus 70/65 cents per last. Cauber Pegel wees einde der week Meter 1,12 aan.

ADVERTENTIËN

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM
Telefoon 3600
AMSTERDAM
Telefoon N 5580

'S-GRAVENHAGE
Telefoon H 280, 300
LEEUWARDEN

GRONINGEN
Telefoon 1555
ARNHEM
Telefoon 2723

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc., in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.

PROSPECTUS GRATIS.

NEDERLANDSCHE HYPOTHEEKBANK TE VEENDAM

Kapitaal f 4.000.000,—

Directie { Mr. M. J. BOS.

Reserve f 1.062.309,99

Pandbrieven ruim 37 miljoen.

Mr. R. DOJES

(tijdelijk Directeur).

Hypotheeken ruim 38 miljoen.

Koers { 5 pCt. Pandbrieven 100 pCt.
4¹/₂ „ „ 94 „Hypotheekrente vanaf 5¹/₄ pCt.**GEBROEDERS CHABOT
ROTTERDAM**

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Ver-
koop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen
van elken aard.**ONTVANG- EN BETAALKAS.**

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22, AMSTERDAM.

Rentevergoeding voor gelden à deposito:

met 1 dag opzegging 1 %

Bedragen tot f 20.000,— terstond betaalbaar.

met 10 dagen opzegging 1¹/₂ %

Voor andere termijnen op nader overeen te komen voorwaarden.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARGEVING VOLGENS REGLEMENT.

SAFE-DEPOSIT-INRICHTING.GEOPEND: op Werkdagen van 8³/₄ v.m. tot 4¹/₂ uur n.m.op Zaterdagen en Beursvacantiedagen van 8³/₄ v.m. tot 12 uur.Loketten van f 2,50 per maand — f 10,— per jaar — en hooger te huur voor
bij de Directie bekende of geïntroduceerde personen.**KONINKLIJKE
HOLLANDSCHE
LLOYD**

AMSTERDAM

Geregelde Passagiers- en
Vrachtdienst met nieuwe,
moderne post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

DOVER, BOULOGNE s/m., CORUÑA, VIGO,
LISSABON, LAS PALMAS, PERNAMBUCO,
BAHIA, RIO DE JANEIRO, SANTOS, MONTE-
VIDEO en BUENOS AIRES.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

**Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf
ROTTERDAM**

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang

Drie droogdokken met lichtvermogen tot 14000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam

WERKSPoor, AMSTERDAM

Land- en Scheeps-Machines - Dieselmotoren

Installatiën voor Suikerfabrieken - Polderbemalingen

Rollend Spoorwegmateriëel - IJzerconstructiën

HEEMAF

Telefoon Nos. 54, 82 en 119

**ELECTRISCHE
APPARATEN EN
INSTRUMENTEN****COMPLETE ELECTRISCHE INSTALLATIES****HENGELO**

Telegram-Adres: HEEMAF-HENGEL0

**ELECTRO-
MOTOREN EN
GENERATOREN****MAATSCHAPPIJ**

voor

Scheeps- en Werktuigbouw**„FIJENOORD”****ROTTERDAM**Kruisers — Torpédobooten
OnderzeebootenMailstoomschepen
Vrachstoomschepen
BaggermateriaalMachine-installaties
tot 65000 P.K.

Scheeps-Zoelly-Turbines

Machines en apparaten voor
Suikerfabrieken, enz.**FRANSCH-HOLLANDSCHE
OLIEFABRIEKEN****„CALVE-DELFT”****TE DELFT****ARTIKELEN:**

Delftsche Slaolie

Arachide-olie

Sesam-olie

Soya-olie

Bakkers-olie

Plantenvet Delfia

Cocos-olie N. O. F.

Grondnotenkoeken en -meel

Sesamkoeken en -meel

Cocosmeel

NAAML00ZE VENNOOTSCHAP

Bank-AssociatieWERTHEIM & GOMPERTZ 1834 en CREDIETVEREENIGING 1853,
gevestigd te AMSTERDAM.BIJKANTOREN te Amsterdam: Stadhouderskade 118, Amstel-
veenscheweg hoek Koninginneweg en Heerengracht 504.KANTOREN te Alkmaar, Amersfoort, Arnhem, Breskens, Deventer,
Dordrecht, Elst, Goes, 's Gravenhage, Groningen, Harder-
wijk, Hillegom, Leeuwarden, Leiden, Maastricht, Middelburg,
Nijmegen, Rotterdam, Terneuzen, Tilburg, Utrecht, Veen-
dam en Zwolle.Maatschappelijk Kapitaal f 20.000.000,—
waarvan tot dusver geplaatst en volgestort f 12.500.000,—
Reserves „ 1.700.000,—**UITGIFTE****van f 5.000.000,— Aandeelen,**in stukken van f 1000,— en f 500,—,
deelende voor de helft in de winst over het boekjaar 1919.

INSCHRIJVING op

DINSDAG 4 NOVEMBER 1919tegen den koers van 116 pCt. ten Kantore van de ondergeteekende en
van hare bovengemelde vestigingen alwaar Prospectussen, Inschrijvings-
biljetten, alsmede Jaarverslagen en Statuten der Vennootschap ver-
krijgbaar zijn.**BANK-ASSOCIATIE**

WERTHEIM & GOMPERTZ 1834 en CREDIETVEREENIGING 1853

AMSTERDAM, 27 October 1919.

GEBROEDERS SCHEUER

Assuradeurs en Assurantiebezorgers

Expeditours en Cargadoors

AMSTERDAM EN ROTTERDAMVerzekering van Koopmansgoederen tegen
transport, molest, brand en diefstal tegen
concurrerende premiën.